

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ СХОДОЗНАВСТВА

Кафедра китайської філології

Кваліфікаційна робота
з китайської філології на тему:

«Повтори і їх функції в китайській мові»

Студентки групи МПкит 53-19
факультету сходознавства
денної форми навчання
Освітньо-професійної програми
Галузевий переклад: китайська мова, англійська мова
Спеціальності 035 Філологія
Мельник Ольги Петрівни

Науковий керівник:
докт. філол. наук, проф. Рибалкін В.С.

Допущена до захисту
«___» _____ 2020 року

Завідувач кафедри

(підпис) Любимова Ю.С.
(ПІБ)

Національна шкала _____
Кількість балів _____
Оцінка ЄКТС _____

Київ – 2020

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ I ПОВТОРИ В АСПЕКТІ МОВНОЇ ТИПОЛОГІЇ	7
1.1 Сфера застосування повтор в різних мовах світу.....	7
1.2 Поняття редуплікації в мовознавстві.....	9
1.3 Види та класифікація редуплікації	12
1.4 Повтор як лінгвостилістичний елемент.....	14
1.5 Редуплікація в китайській мові.....	16
Висновок до розділу 1.....	20
РОЗДІЛ II ФУНКЦІЇ СЕМАНТИКО-МОРФОЛОГІЧНОЇ ХАРАКТЕРИСТИКИ ПОВТОРІВ ..	22
2.1 Особливості редуплікації іменників в сучасній китайській мові	22
2.2 Особливості редуплікації дієслів в сучасній китайській мові	26
2.3 Особливості редуплікації прикметників в китайській мові	30
2.4. Звуконаслідування в китайській мові	36
Висновки до розділу 2	42
РОЗДІЛ III ПОВТОРИ ТА ЇХ ФУНКЦІОНУВАННЯ В КИТАЙСЬКІЙ МОВІ	44
3.1. Стилістичні функції повторів	44
3.2. Повтори як художній засіб в китайській мові.....	53
3.3. Особливості утворення і функціонування повторів в інтернет лексиці	64
Висновок до Розділу 3	65
ВИСНОВОК	67
СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ	70
РЕЗЮМЕ	75

ВСТУП

Перебуваючи в безперервному розвитку, мова вдосконалюється і збагачується. Найбільш помітні зміни відбуваються в лексиці мови. Найважливішим засобом поповнення словникового складу мови і основною умовою функціонування мови є словотвір.

Постійно зростаюча кількість досліджень на тему редуплікації в різних мовах світу з точки зору їх словотворчих, граматичних, типологічних, структурно-семантичних, різноманітних стилістичні властивості і розширення сфер досліджень свідчить про те, цей лексичний шар, який постійно повторюється вимагає більш пильної уваги і вивчення.

Редуплікація зазвичай розуміється як процес в морфології, що полягає в повторі основи слова, кореня слова, самого слова або його частини, в результаті чого виникає нова лексична одиниця. Незважаючи на велику кількість робіт по редуплікації, точки зору лінгвістів про її місце в мові розходяться. Більшість робіт сфокусовано на морфологічних аспектах редуплікації, вивчення структурних і змістовних (семантичних і стилістичних) аспектів проводиться не так часто. Ще рідше увага приділяється структурним і функціональним типологічних характеристик даного явища.

Однак останні роботи свідчать про зростаючий інтерес до цієї проблеми. Ці дослідження доводять, що редуплікація має набагато більш широке поширення, ніж може здатися досліднику на перший погляд, а її використання стає все більш широким серед представників різних мовних спільнот (Аладьина А.А. (1985).

Редуплікація є однією з універсальних лінгвістичних категорій. Багато сторін даного явища залишаються ще невивченими. Сучасна китайська мова відрізняється великою здатністю до утворення нових словникових одиниць.

Виявляючи різний ступінь активності, способи словотворення показують і різний рівень продуктивності.

Ступінь поширення слів, утворених за допомогою редуплікації, може бути різною. В одних мовах редуплікація сильно розвинена, а в інших вона менш поширена.

Актуальність дослідження явища редуплікації обумовлена тим, що до теперішнього часу проблеми подвоєння завжди активно обговорювалися дослідниками різних країн, також в сучасній китайській мові подвоєння – досить продуктивний прийом формоутворення і словотвору. Редуплікація здійснює як виразну роль, також включає роль граматики в якості синтаксичного ступеня, точно так же і відбувається в морфології, притому подвоюватися мають здатність морфеми, слова, обороти, ідіоми, іншими словами словосполучення. Вивчення повторів і їх активної ролі, яку вони відіграють у словотворенні і в лінгвостилістиці, виявляє цілий ряд проблем, пов'язаних з закономірностями і особливостями їх функціонування. Слід також зазначити, що оскільки повтори є універсальний засіб і представлені не тільки в мовах ізолюючої типології, їх вивчення у всій повноті властивих їм функцій може дати надійний матеріал дослідникам загальної мовної типології

Мета і завдання дослідження. Метою дослідження є характеристика повторів і їх функцій в китайській мові.

Поставлена мета визначила необхідність вирішення ряду завдань:

- 1) Вивчити теоретичні аспекти питання: розглянути поняття редуплікації в різних джерелах;
- 2) Виявлення та опис повторів: за структурною та семантичною ознакою.
- 3) Визначення характерних тенденцій у розвитку способу подвоєння слів.
- 4) Виявлення специфічних особливостей в утворенні та функціонуванні повторів в сучасній китайській мові
- 5) Дослідити функціонування редуплікації на автентичному мовному матеріалі, а саме в художніх і публіцистичних текстах.

Об'єктом дослідження послужили повтори, утворені за різними словотворчим типам в сучасній китайській мові.

Предметом дослідження виступає семантико-функціональну характеристику повторів, оскільки в сучасному китаєзнавстві принципи їх опису практично відсутні.

Методи дослідження Для досягнення поставленої мети і завдань дослідження в роботі застосовано :

- загальнонаукові методи;
- структурний аналіз, функціональний аналіз;
- описовий метод;
- лінгвокультурологічний аналіз;
- семантико-стилістичний метод;
- контекстуально-інтерпретативний метод;
- метод суцільної вибірки.

Наукова новизна дослідження полягає в тому, що детально аналізується система утворення повторів в китайській мові, дається їх структурно-семантична характеристика. Звертається увага на опис граматичних значень і комунікативної ролі повторів, при цьому повтори розглядаються в залежності від жанрово-стильової сфери їх письмового вживання і не ізольовано, а з урахуванням граматичних характеристик, тобто на базі різних частин мови - іменника, прикметника, дієслова, прислівники і ін. Аналізуються особливості стилістичного функціонування китайських повторів, звертається увага на такі чинники експресивності повторів, як суб'єктивно-оцінна характеристика слова, інтенсивність. Також виокремленні повтори, які використовуються в інтернет лексиці.

Практичне значення

Спеціальне дослідження повторів як одного із продуктивних способів формоутворення і словотвору в сучасній китайській мові є досить важливим у теоретичному плані, оскільки результати такої роботи можуть зробити певний внесок у розвиток загальної теорії словотвору в китайській мові, доповнюючи і розвиваючи маловивчену область повторів. Слід також зазначити, що повтори є універсальний засіб і представлені не тільки в мовах ізольованої типології, їх

вивчення у всій повноті властивих їм функцій може дати надійний матеріал дослідникам загальної мовної типології

Практична значимість визначається можливістю використання матеріалів дослідження в лексикографії, а також в практиці лінгвістичного та філологічного аналізу китайського тексту, в процесі перекладацької діяльності.

Апробація роботи результатів дослідження відбулася на Міжнародній науково-практичній конференції «До світу через мови» (Київ, 2020), за результатами якої було надруковано тези доповіді.

Структура роботи. Робота складається зі вступу, трьох розділів і висновків до кожного з них, загальних висновків, резюме та списку використаної літератури.

РОЗДІЛ І ПОВТОРИ В АСПЕКТІ МОВНОЇ ТИПОЛОГІЇ

1.1 Сфера застосування повтор в різних мовах світу

Уявлення про позамовної дійсності в менталітеті носіїв мови створюють мовну картину світу, яка реалізується і в лексиці, і в граматиці, і в лінгвістиці тексту. Один з шляхів поповнення лексичного запасу мови – словотворення. Тому більшість мовознавців присвячують свої наукові праці цій галузі. Найважливішим із завдань мовознавців є осмислення прийомів конструювання нових слів. Частина зі способів словотвору широко досліджена, інша – недостатньо. Одним з найцікавіших лінгвістичних, лінгвокультурних і лінгводидактичних феноменів, які ще не отримали достатнього висвітлення в наукових дослідженнях є редуплікація або повтор. З одного боку, це універсальне явище, адже існує практично у всіх або майже у всіх мовах світу, включаючи рідкісні (Рожанський, 2011]. З іншого – способи реалізації редуплікації і слова які виражають за її допомогою смисли можуть бути національно специфічні. На думку Е. Сепіра, «немає нічого більш природного, ніж факт широкого поширення редуплікації» (Сепир Э (1971.)) Поширеність і частотність редуплікації варіюється від мови до мови.

Діапазон сфери застосування редуплікації дуже широкий. Вона типова для всіх жанрів і стилів мовлення. Редуплікацією користуються і в літературній, і в розмовній мові, вона характерна для мови, як дорослих, так і дітей. В одних мовах редуплікація виконує, в основному, словотворчу роль, а в деяких інших вона пронизує всі рівні мовної стратифікації і висловлює різні категорії. Як ми вже говорили вище, редуплікація характерна для всіх мов світу. Вона фігурує в давніх і сучасних індоіранських мовах, в класичній латині і в сучасних романських мовах, і в усіх німецьких, слов'янських, угро-фінських і тюркських мовах, а також в мовах далекої Півночі, Африки, Південної Америки і в багатьох інших.

На сучасному етапі в різних мовах Південно-Східної Азії ступінь вживання і розвуконаслідування мовсюдження подвоєння різна. Наприклад, в тайських мовах подвоєння не є універсальним прийомом, воно поширюється тільки на односкладові слова і лише в деяких мовах – на двоскладові слова чітко визначеної структури. Під в'єтнамською мовою 9% тільки двоскладових слів утворено способом подвоєння. У кхмерській мові подвоєння грає особливо важливу роль в словотворенні і є одним з найважливіших стилістичних засобів. У бірманській мові подвоєння грає і експресивну, і граматичні функції як на морфологічному, так і на синтаксичному рівнях, причому редуплікуватися можуть морфеми, слова і словосполучення. У китайській мові провідним способом освіти слів є словоскладання, а спосіб подвоєння використовується в основному для уточнення і підкреслення слів. (Горелов И.Н. (1997)) Також, як звичне явище лексики, китайські слова, що повторюються, зазвичай використовуються для складання ідіом та віршів, які можуть посилити відчуття ритму та ефект підкреслення. З одного боку, повторені слова можуть збільшити красу звуку. З іншого боку, це може зробити мову більш конкретною та яскравою.

Незважаючи на багато різновидів мов, редуплікація може висловлювати тільки певні лінгвістичні категорії. Ці категорії можуть бути лексичними, граматичними і стилістичними. Слова з повторюваними складами або більш складні подвоєння носять часто конвергентні ознаки і в різній кількості є у всіх мовах світу. Зокрема, в мовах Південно-Східної Азії і Далекого Сходу прийом подвоєння є одним з основних способів утворення нових слів і вирази різних додаткових значень в слові. При цьому одні вчені часткове подвоєння називають редуплікацією, а повне - подвоєнням. Інші дослідники розглядають редуплікацію і подвоєння як синоніми, а повтором називають двоскладне словотворення, де вихідна частина іменується редуплікантом, а подвоєна частина як результат подвоєння – редуплікатором.

Більшість вчених розглядають подвоєння і повтор як синоніми і виділяють їх різновиди - повні і часткові повтори. Відносно останніх також спостерігається розмаїття думок. Так, фахівці з індоєвропейських, урало-алтайських, семіто-

хамітським, африканським і іншим мовам частковими називають тільки ті повтори, де редуплікатор становить частину редупліканта, тоді як в граматиках у в'єтнамському, тайським і інших мовам частковими або так званими дивергентними називають подвоєння в поєднанні зі зміною звукового складу редупліканта, коли редуплікатор має з редуплікантом загальну ініціаль або загальну фіналь-риму.

Повтор, відомий ще з давніх часів, з часом розширив коло своїх функцій і привертає увагу вчених також, як стилістичний засіб.

Всі ці обставини призводять до єдиної думки: спосіб подвоєння з'явився і почав використовуватися як масовий засіб в мовах Далекого Сходу до появи сучасного афіксального словотворення і словоскладання.

1.2 Поняття редуплікації в мовознавстві

Редуплікація як явище існує в мовах різного типу (Виноградов 1990), але воно є неоднозначним і багатоплановим. У 70-х роках минулого століття в зарубіжній лінгвістиці з'явилася велика кількість робіт, присвячених редуплікації. Цей сплеск інтересу до названої теми, пояснюється загальними властивостями періоду, для якого характерна поява великого числа теорій, що претендують на глобальність, а також новий виток у розвитку типології. В обох випадках редуплікація є надзвичайно «вигідним» об'єктом для дослідження. Це явище в різних мовах має риси подібності як за формою, так і за змістом. Кількість повторів в них не становить більше двох-трьох разів; саме повторення буває повним і неповним, тотожним і модифікованим; семантика редуплікації часто є універсальною (Сепір, 1993) Наприклад, на формальному рівні редуплікованих слово довше вихідного і фонетично, і орфографічно, його «кількість» в загальному розумінні цього слова більше, ніж «кількість» вихідного, тому основним значенням редуплікації в багатьох мовах є множинність. Подібний матеріал давав можливість побудувати універсальну теорію і зробити типологічні замітки.

У. Браво Утрера, оперуючи терміном «повтор», займається дослідженням принципу повторюваності як одного з ресурсів стилістики сучасної іспанської мови (Браво Утрера, 1983), приділяючи при цьому особливу увагу повторам, що має широке поширення в мовах різних типів.

А. Вежбицкая досліджує (на матеріалі англійської та італійської мов) принцип повторюваності в аспекті крос-культурної прагматики і иллокутивної семантики, використовуючи термін «редуплікація» (Вежбицкая, 1999). Вчений висуває припущення про істотну функціональної і структурної ідентичності повтору і редуплікації в італійській мові, приділяючи особливу увагу порівнянню частотності однакових слів у конструкціях з редуплікацією.

Сьогодні спосіб редуплікації найбільш частою реалізації в конкретній мові вважається одним з критеріїв визначення типу мови (Крючкова, 2001). Так, для ізолюючих мов характерна тільки формальна редуплікація, для флективних – як формальна, так і змістовна.

У вітчизняній лінгвістиці редуплікація, навпаки, довгий час не знаходила відображення в науковій літературі, зважаючи переважно периферійним явищем. На матеріалі слов'янських мов редуплікація до останнього часу не отримувала серйозного теоретичного осмислення. Перші роботи, думається, з'являються тільки в кінці ХХ - початку ХХІ століття разом з випадками використання редуплікації в мові повсякденного спілкування. Сам термін редуплікація до теперішнього часу залишається суперечливим. Існує цілий ряд явищ, які прийнято називати редуплікацією або схожими термінами: повтором, римованим повтором, тавтологічним повтором, парними словами, подвоєнням.

На сьогоднішній день редуплікація не має чіткого пояснення, оскільки багато і зарубіжні, і вітчизняні дослідники часом серйозно розходяться в його тлумаченні. До цієї теми зверталися дослідники і вчені різних епох, але у них були різні точки зору на обсяг даного поняття. У сучасній лінгвістиці поняття «редуплікація» характеризується різними термінами. Термін редуплікація, як відомо, походить від латинського слова *reduplication*, що означає просто "повтор". Широке розуміння редуплікації пов'язує це явище з різними аспектами і

рівнями мови: фонетичним, морфологічним, лексичним, семантичним і синтаксичним. Іншими словами, редуплікацією можуть вважатися найрізноманітніші подвоєння:

- 1) подвоєння звуку;
- 2) подвоєння складу;
- 3) подвоєння афікса;
- 4) подвоєння цілого слова;
- 5) подвоєння цілої синтаксичної конструкції або дистантних повтор одного і того ж слова в рамках організації всього тексту

Вузьке розуміння редуплікації пов'язує її тільки з певним аспектом мови. Наприклад, О. С. Ахманова пропонує наступне визначення: «Редуплікація - це повне або часткове повторення кореня, основи або цілого слова без зміни їх звукового складу (або з його частковою зміною) як спосіб творення слів, синтетичних і описових форм і фразеологічних одиниць ». Схоже тлумачення в "Великому енциклопедичному словнику. Мовознавство ":" Редуплікація – повне або часткове повторення кореня, основи або слова як спосіб творення слів, граматичних форм, фразеологічних одиниць. В. А. Виноградов вважає, що це редуплікація – це фонеморфологічне явище, тобто подвоєння складу або кореня (Виноградов 1990:).

О.Ю. Крючкова пропонує наступне визначення редуплікації, що враховує, з одного боку, універсальність цього прийому побудови слів, а з іншого боку, різноманіття його структурно-семантичних і функціональних проявів: «Редуплікація – це спосіб словотворення або формоутворення, що складається в подвоєнні кореня або його елементів (звуків, складів), афіксів або цілих слів, які переходять на становище морфем » (Крючкова, (2001)).

За думку Н.В. Солнцевої, основна сфера поширення редуплікації в мовах світу - це «сфера різних модифікацій значень вихідної одиниці при збереженні "основного" лексичного значення » (Солнцев В.М (1953.).)

В слов'янській мовах активно вивчався подвоєння афіксів, помічалися тенденції подвоєння однотипних або синонімічних афіксів: «афікси другого

дериваційного кроку не змінюють словотвірного значення первинного афікса, а повністю або частково дублюють його». (Крючкова (2001)). К. А. Гілярова також розуміє явище редуплікації вузько і вважає, що редуплікація – це тільки подвоєння слова, тобто стосується тільки лексичного рівня, тому вона не включає в це поняття синтаксичні повтори .

Найбільш часто досліджується саме лексична редуплікація: вивчаються повторення слова або групи слів. У явищі редуплікації цікаво і незвично те, що виникає асиметрія плану вираження і плану змісту: один пункт плану змісту відповідають 2 пунктам плану вираження (Крючкова (2001)). Е. В. Федяєва говорить про те, що можна вивчати редуплікацію як когнітивне явище, тобто «Мовна форма розглядається як « вікно » в мовну свідомість і когнітивні процеси, що відбуваються в ньому» (Федяєва (2008)). З явищем редуплікації в лінгвістичній науці пов'язано багато проблем.

Найголовнішою проблемою є те, що редуплікація відноситься до маловивчених явищ, як в теоретичному, так і в практичному аспектах. Н. Ф. Алієва пише, що «в мовознавстві про подвоєння зазвичай говорилося лише мимохідь. Його структурні, функціональні та семантичні можливості характеризувалися тільки в загальних рисах. Як правило, лінгвісти не вбачається тут ніяких проблем для теоретичного дослідження.» (Алієва 1980). До спірних і невирішених питань, що стосуються цього явища, відноситься, зокрема, питання про те, до якого класу необхідно відносити редупліковані слова – до одиниць лексики або синтаксису, тобто вони є словами або синтаксичними конструкціями. Важливою є і проблема продуктивності і відтворюваності подвоєнь в різних мовах .(Крючкова 2004).

1.3 Види та класифікація редуплікації

Неоднозначність позицій вчених в питанні визначення поняття редуплікації, розглянута в попередньому параграфі, відсутність єдиної чітко сформульованої дефініції редуплікації, а також дискусії з приводу самостійності

редуплікації як способу словотвору вплинули на факт відсутності єдиної уніфікованої класифікації.

Редуплікація як морфологічне і синтаксичне явище представлена двома основними типами: формальної та змістовної (смісловий).

Формальна редуплікація полягає в повторі форми мовної одиниці або окремих її частин.

Змістова редуплікація полягає в повторі не формальною, а смісловий складової мовної одиниці. Змістова редуплікація може бути синонімічний і антонімічною. Синонімічна редуплікація широко представлена в творах усної народної творчості або фольклорних стилізації літературних творів.

Антонімічна редуплікація широко поширена в сучасній розмовній мові. Повтор як формальний, так і смісловий може бути один раз подвоєним або багаторазовим. Формальна редуплікація може бути тотожною, коли редуплікант повністю збігається з редуплікатором (давно-давно, часто-часто) і модифікованої, коли між редуплікантом і редуплікатором є відмінності (давним-давно, повним-повнісінько).

Модифікована редуплікація буває лівої і правої. У лівій додатковий елемент - редуплікатор - передує вихідному - редупліканту (давним-давно), а в правій - навпаки (папірці-шмажкі). Розглянемо явища, які називаються редуплікацією як родовим поняттям.

А.А. Реформатський, в залежності від повторюваних елементів, виділяє два види редуплікацію:

- повні (приклади автора класифікації: «гав-гав») – спостерігається точний збіг повторюваних елементів;

- неповні (« гоголь-моголь », « зіг заг ») (Реформатський, 1996, с. 153-154) – спостерігається неточне збіг повторюваних елементів, у другій частині редуплікації змінений звуковий склад.

Тобто, традиційно редуплікацією називається морфонологічним явище, яке полягає в повторі мовної одиниці (Реформатський, 1996; Розенталь, 1976) - повному або неповному, зі зміною вихідного елемента або без його зміни, з

додаванням додаткових морфем або без їх додавання. При цьому повтор може бути на рівні фонем, морфем або слова.

В рамках цього традиційного розуміння виділяють мотивовану і невмотивовану редуплікацію. Мотивована редуплікація полягає в повторі деякої існуючої в мові значущої одиниці. Наприклад, слово добрий - значуща одиниця мови, його повтор - мотивована редуплікація, а кінцева одиниця добрий-добрий - мотивований редуплікант.

Невмотивована редуплікація полягає в повторі семантично неповноцінною одиниці, нездатною функціонувати в мові самостійно. Тобто вихідні елементи являють собою деяку подобу коренів, проте визначити їх лексичне значення, а також підібрати однокореневі слова навряд чи можливо.

Тяжко зрозуміти, до якої саме – мотивованої або невмотивованої редуплікації відносяться звуконаслідування, утворені за допомогою повтору. З одного боку, слова гав, няв, тук і подібні існують в мові, і ми розуміємо, що вони означають 'звук, вироблений собакою', 'звук, вироблений кішкою', 'різкий звук, вироблений одним предметом при ударі об інший предмет'. З іншого боку, звуконаслідувальні повтори використовуються в мові частіше і, на перший погляд, є більш «нейтральними»: гав-гав, няв-няв, тук-тук.

1.4 Повтор як лінгвостилістичний елемент

Повтор, відомий ще з давніх часів, з часом розширив коло своїх функцій і привертає увагу вчених також, як стилістичний засіб. У вивченні повтору можна виділити кілька напрямків, одним з них є стилістичний.

Стилістичній функції повтору приділялася чимала увага. Підтвердженням тому служить значна кількість робіт, присвячених даній тематиці на матеріалі різних мов.

Античні письменники включали повтор в групу риторичних засобів, потім з виділенням в окрему науку стилістики, він став розглядатися як стилістичний засіб. Питання про повторі в різного ступеня висвітлювався і в посібниках по

стилістиці окремих мов (І. Р. Гальперін, А. Н. Гвоздєв, Е. Різель, М.П. Брандес і ін.).

Сутність повтору як стилістичного засобу полягає в його особливому, посиленому впливі на читача, як в емоційному, так і логічному плані. Експресивність повтору заснована на його надмірності в номінативному плані. Повторюючись, мовна одиниця несе з собою певну інформацію, яка має емоційно-експресивне зміст.

Як стилістичний засіб повтор має місце в усіх видах мови, але найбільш поширений в різних видах емоційної промови (розмовної, художньої, публіцистичної). Оскільки повтор зазвичай нічого не додає до предметно логічної інформації, його розцінюють як надмірність. Однак користуватися терміном «надмірність» для повтору можна лише із застереженням, в зв'язку з тим, що повтор передає значну додаткову інформацію емоційності, експресивності і стилізації і, крім того, часто служить важливим засобом зв'язку між реченнями, причому іноді предметно-логічну інформацію буває важко відокремити від додаткової, прагматичної. Наприклад, з точки зору комунікативного підходу мовні повтори розглядаються не тільки як спосіб вираження певних значень, але і як спосіб вираження додаткових смислових відтінків, які не можуть бути представлені іншими мовними засобами.

Отже, при повторенні чогось одного реалізується принцип економії інших мовних ресурсів.

Щодо художніх текстів поняття «надмірності» не зовсім доречно. Л. А. Ісаєва стверджує, що для художніх текстів характерний інший підхід до розуміння категорії новизни інформації. Якщо в нехудожніх текстах повтору інформації відповідає нульова ступінь новизни, то в художньому тексті, навпаки, неодноразове повторення будь-якої інформації свідчить про її контекстуальної важливості. Причому «кожен новий повтор деталі призводить до обростання її новими смислами, тоді як одного разу відтворена інформація може залишитися недостатньо зрозумілий смисл для основної думки художнього тексту» (Ісаєва

1996.) Повтор як прийом художньої літератури являє собою особливий предмет дослідження, пов'язаний зі специфікою мови окремого письменника.

Категорія повтору на звуковому (фонетичному) рівні властива і мови, і мови – як усної, так і письмової, але особливу роль вона відіграє в прозі, драматургії, поезії. Першочергове ж значення звукової повтор набуває в поетичному тексті, оскільки чуємо то рух просторового повернення, яке стає відмітною особливістю віршованої мови, яка характеризує її структурно і стилістично. Всі види звукових повторів у мові несуть в основному одну функцію – емоційну.

1.5 Редуплікація в китайській мові

Китайський мова, що володіє обмеженим набором засобів вираження граматичних категорій, використовує певні механізми, що компенсують відсутність таких засобів. До такого компенсаційного механізму відноситься і редуплікація. Редуплікація частин мови, будучи однією з характерних особливостей китайської мови, завжди привертає увагу дослідників. В ході історії вивчення цього явища китайськими лінгвістами досягнуто значних результатів. Для українського ж читача ця тема є актуальною через недостатню освітленості в вітчизняному китаєзнавстві.

«У китайській мові термін «редуплікація» синонімічний таким словами, як «повтор» і «подвоєння». Всі ці три терміни взаємозамінні. У сучасній китайській мові це явище отримало назву 重叠 chóngdié подвоєння або 重复 chóngfù повтор, проте спочатку такі слова називали 重言 chóngyán повтор. В різних словниках і довідниках ми можемо знайти схоже трактування поняття «редуплікація».

Як ми виявили раніше редуплікація – це повне або часткове повторення кореня, основи або слова як спосіб творення слів, граматичних форм, фразеологічних одиниць. Однак ці трактування швидше застосовні до повторів слов'янських мов, ніж до китайської, що входить в число ізолюючих мов, де

мінімальна значуща одиниця, морфема, завжди являє собою склад, тому в сучасній китайській мові часткового повтору кореня не буває.

Ми схильні вважати, що найбільш вдале визначення редуплікації китайських прикметників запропонувала російський лінгвіст Рахимбекова Л. Ш. : "Подвоєні прикметники є редуплікацію або цілого вихідного слова, або його частини і проявляють себе відмінно від неподвоєнних прикметників як на синтаксичному, так і на семантичному рівнях, що дозволяє виділити їх в рамках класу прикметників в особливий функціональний підклас" (Рахимбекова 1987,). Однак слід зазначити, що дане формулювання підходить до подвоєним дієслів, числівників, іменником і прислівники сучасної китайської мови, але не відображає повністю всю специфіку редуплікованих слів.

У китайській мові можуть подвоюватися:

1. склади: 彬彬 обдарований в рівній мірі,
2. морфеми:: 爷爷 дідусь, 奶奶 бабуся,
3. вигуки: 哎呀: 哎哎 呀呀 ай-яй!, ой-ой!,
4. звуконаслідувальні слова: 滴答: 滴滴 答答 звуконаслідування, цокання годинника,
5. іменники: 山山水水 гори і річки, 天天 кожен день, щодня,
6. прикметники: 高高 превисокий,
7. дієслова 打打闹闹 грати, гратися,
8. рахівні слова 趟趟 кожен раз, знов і знов,
9. словосполучення 大把 大把 купую, зв'язками.

Також можна класифікувати редуплікацію в китайській мові за різними структурами.

У китайській мові за формою будови повтори бувають повними і неповними. Повний повтор складається в повторенні складу цілком, причому це можуть бути прості або похідні двоскладові слова. Повний повтор частіше спостерігається при односкладових морфемах і рідше двоскладових. Неповний повтор або повтор з «додатковими елементами» полягає в повторенні частини

слова. Способом неповного повтора в китайській мові оформляються, перш за все, прикметники, конвертовані прислівники і видо-часові відтінки дієслова.

Існують різні класифікації редуплікації, запропоновані китайськими і російськими мовознавцями. Розглянемо класифікації моделей подвоєних слів найбільш відомих лінгвістів.

Класифікація китайського лінгвіста Чжу Деси, запропонована в роботі "Дослідження прикметників в сучасній китайській мові":

1. Повний повтор:

1.1. повтор односкладових прикметників 小小 xiǎoxiǎo крихітний;

1.2. повтор двоскладових прикметників 老老实实 lǎolaoshíshí щирий, правдивий, 干干净净 gāngānjīngjīng абсолютно чистий;

2. Неповний повтор 古里古怪 gǔlǐgǔguài дивний, химерний;

3. Модель АВАВ 通红 通红 tōnghóngtōnghóng яскраво-червоний, яскраво-червони.

Класифікація китайського лінгвіста Ма Чжен в роботі "Короткий практичний курс граматики китайської мови":

1) модель АА: 好好 hǎohǎo гарненько, чудовий;

2) модель ААВВ: 整整齐齐 zhěngzhěngqīqī охайний, чистий;

3) модель А 里 (lǐ) АВ: 马里 马虎 mǎlǐmǎhu недбалий, абияк;

4) модель АВАВ: 碧绿 碧绿 bìlǜbìlǜ яскраво-зелений, смарагдовий;

Класифікація китайського лінгвіста Люй Шусян:

1) модель подвоєння односкладових прикметників АА: 红红 hónghōng яскраво-червоний;

2) модель АВВ (А + ВВ): 黑油油 hēiyóuyóu синяво-чорний (黑 + 油油);

3) моделі подвоєння двоскладових прикметників:

3.1. модель ААВВ: 普普通通 pǔpǔtōngtōng звичайний, пересічний;

3.2. модель А 里 АВ: 疙里疙瘩 gēlǐgēdā негладких, шорсткий;

3.3. модель Вава: 漆黑 漆黑 qīhēiqīhēi чорний, як смола.

У китайській лінгвістичної традиції основними моделями подвоєння прийнято вважати 5 моделей: AA, AABV, AVAV, A 里 AB і AVV (AV → AVV). Тому деякі лінгвісти вважають спірним зарахування таких слів, як 黑油油 (A + BV → AVV) до подвоєним. Однак більшість схиляється до думки, що подібні слова все ж входять в число подвоєних. Існують також інші моделі подвоєних, які ще не отримали належного висвітлення і є спірними. Це такі моделі, як AVAS, AVSA, AVDD.

Найпоширенішу класифікацію моделей подвоєних надала Цю Ліцинь. Вона розділила всі моделі на 2 типу:

1) моделі подвоєння односкладових слів:

1.1. модель AA: 懒懒 lǎnlǎn млявий, неенергійним;

1.2. модель AVAS: 笨手笨脚 bènshǒubènjǎo незграбний, незграбний;

1.3. модель AVSA: 难乎其难 nánhūqínán дуже важкий;

1.4. модель AVV (A + BV → AVV): 黑洞洞 hēidòngdòng темним-темно;

2) моделі подвоєння двоскладових слів:

2.1. модель AABV: 平平安安 píngpíng'ān'ān спокійний, благополучний;

2.2. модель A 里 AB: 古里古怪 gǔlǐgǔguài дуже дивний, химерний;

2.3. модель AVV (AV → AVV): 年轻轻 niánqīngqīng зовсім молодий, малолітній;

2.4. модель AVCC: 白发苍苍 báifàcāngcāng сивий.

З російських лінгвістів Рахімбаєкова Л. Ш. запропонувала класифікацію подвоєних слів, що складається з 8 моделей:

1) модель AA: 高高 gāogāo високий;

2) модель AABV: 老老实实 lǎolaoshíshí дуже чесний, щирий;

3) модель AVV (AV + V, A + BV): 冷清清 lěngqīngqīng абсолютно занедбаний, спорожнілий (AV + V); 邦邦硬 bāngbāngyìng якнайміцніше (A + BV);

4) модель A 里 AB: 流里流气 liúlǐliúqì дуже непристойний, неприйнятний;

5) модель A 不 BV: 滑不唧溜 huábujīlǚ дуже слизький;

- 6) модель ВВА: 香喷喷 xiāngpēnpēn запашний, ароматний;
 7) модель ВАВА: 遥远 遥远 yáoyuǎnyáoyuǎn дуже далекий;
 8) модель А1В1 - А2В1 - А1В2 - А2В2: 劈里啪啦 pīlǐpālā з тріском.

Для опису явища редуплікації вчені виділяють два поняття: редуплікант і редуплікатор. Редуплікант - це перший елемент, а редуплікатор - другий елемент. Іншими словами, редуплікант - це те, що треба повторити, а редуплікатор – це те, що повторилося. Наприклад, в словах синій-синій, редуплікант і редуплікатор збігаються.

Наведемо китайські приклади збіги редупліканта і редуплікатора: 非常 fēi cháng дуже → 非常 非常 fēi cháng fēi cháng надзвичайно , дуже-дуже;

У наступних прикладах перша частина є редуплікантом, а друга - редуплікатором: давним-давно, тік-так, там-сям.

Оскільки редуплікант і редуплікатор не завжди повністю збігаються, виділять кілька видів редуплікації. Наприклад, О. Ю. Крючкова говорить про 4 видах редуплікації на прикладі прислівників (Крючкова 2004), ми можемо навести приклади з інших частин мови.

Перший тип - повна редуплікація: редуплікант повністю повторює редуплікатор. У китайській мові наприклад: 等 děng «чекати» → 等等 děngděng «почекати», 百 bǎi («сто») → 百 百 bǎi bǎi («двісті») і ін.

Другий тип - дивергентна редуплікація. Редуплікатор змінює свій вигляд. У китайському, зокрема, це простежується фонетично: 呱嗒 guādā («ба-бах»), 丁玲 dīng líng («дзвін»), 噼啪 pīpā («тріскотня, звуконаслідування пострілів») і ін.

Третій тип - ускладнена редуплікація: до редуплікатору додається зайвий елемент, частіше суфікс або префікс. У китайській мові 想 xiǎng («думати») → 想一想 xiǎng yí xiǎng «подумати».

Висновок до розділу 1

Подвоєння як мовний прийом, як спосіб створення нових лексичних одиниць і словоформ привертало увагу багатьох фахівців різних мовних сімей, при цьому наукові висновки і характеристики були різні, часом полярні. Про це говорить різноманіття термінів позначення: подвоєння, повтор, повторення, редуплікація..

Як ми виявили раніше редуплікація (повтор) – це повне або часткове повторення кореня, основи або слова як спосіб творення слів, граматичних форм, фразеологічних одиниць.

З явищем редуплікації в лінгвістичній науці пов'язано багато проблем. Найголовнішою проблемою є те, що редуплікація відноситься до маловивчених явищ, це лакуна як в теоретичному, так і в практичному аспектах. Н. Ф. Алієва пише, що «в мовознавстві про подвоєння зазвичай говорилося лише мимохідь. Його структурні, функціональні та семантичні можливості характеризувалися тільки в загальних рисах. Як правило, лінгвісти не вбачається тут ніяких проблем для теоретичного дослідження.

До спірних і невирішених питань, що стосуються цього явища, відноситься, зокрема, питання про те, до якого класу необхідно відносити редупліковані утворення – до одиниць лексики або синтаксису, тобто вони є словами або синтаксичними конструкціями.

Важливою є і проблема продуктивності і відтворюваності в китайській мові.

Ми визначили, що в китайській мові можна визначити три типи редуплікації: повна, дивергентна, ускладнена.

РОЗДІЛ II ФУНКЦІ СЕМАНТИКО-МОРФОЛОГІЧНОЇ ХАРАКТЕРИСТИКИ ПОВТОРІВ

2.1 Особливості редуплікації іменників в сучасній китайській мові

Китайська мова, володіючи обмеженим набором засобів вираження граматичних категорій, використовує певні механізми, що компенсують ці недоліки. До таких компенсаційних механізмів відноситься і подвоєння слів, що відносяться до різних частин мови.

Редуплікація є способом утворення граматичних форм, передачі нових або змінених граматичних значень. У деяких випадках подвоєння призводить до появи значення множинності, в окремих випадках подвоєння вказує на короткочасність дії, підкреслює або виділяє слово, вказує на повторюваність або періодичність дії. З огляду на ту обставину, що в китайській мові, де практично єдиною, або, у всякому разі, найпоширенішою формою словотвору є словоскладання, подвоєння грає дуже важливу роль.

У китайській мові подвоєння спостерігається як і головних, так і у службових частин мови. При цьому редуплікація окремих частин мови викликається різними причинами і має свої особливості. Так, редуплікація іменників побічно вказує на множину. У деяких випадках через редуплікацію підкреслюють категоричність судження, вказують на те, що в здійсненні того чи іншого дії бере участь кожний суб'єкт.

Подвоєні іменники можуть виступати в реченні в ролі підмета, додатку, обставини, і хоча подвоєння іменників в китайській мові не представляє собою масове явище, тим не менш, випадки редуплікування іменників, особливо в усному мовленні, зустрічаються досить часто. Деякі автори вважають, що подвоєння – характерна риса тільки односкладових іменників. Однак в окремих випадках редуплікації можуть піддаватися і двоскладові іменники.

Редуплікованих іменники можуть набувати окремі риси говірок, вказуючи на образ або частоту дії, ступінь і т. д.

Іменник як частина мови, що позначає предмет в найширшому сенсі (речі, особи, явища, властивості і т.д.), має в китайській мові свої особливості подвоєння, пов'язані як з категоріальним відмінностями, так і з формальними, синтаксичними і іншими окремими характеристиками.

У китайській мові редуплікація іменників не носить масовий характер і не є їхньою характерною рисою. Лише невелика частина односкладових іменників здатна до подвоєння. При цьому подвоєння іменників має на меті, як правило, показати множину, показати, що мова йде про цілий, а не про частини, вказує на всі наявні предмети (особи), говорить про те, що в процес залучений кожен предмет (особа). В окремих випадках редуплікація іменників спостерігається в складних словах, найчастіше неологізми, коли подвоєння іменника має на меті передати якийсь сенс, зміст предмета.

Наприклад: 泡泡糖 pàopàotáng жуйка. Редуплікація іменника 泡 pào - бульбашка передає значення нового для китайської мови слова, фактично описуючи предмет як «бульбашкова цукерка» або «цукерка з бульбашками».

Подвоєні іменники можуть виступати в реченні в ролі підмета, доповнення, обставини. Редуплікації можуть піддаватися лише односкладові іменники. Подвоєні іменники можуть набувати окремі риси прислівника.

У китайській мові подвоєння іменникової основи передає множинність, але з відтінком дистрибутивності, роздільності. Наприклад: 天 tiān день → 天天 tiān tiān щоденно.

Редуплікація іменникової морфемі в китайській мові не є загальною властивістю іменних морфем, на відміну, скажімо, від якісної морфемі, де практично будь-яка якісна морфема і більшість двоскладових прикметників можуть подвоюватися за моделями AA і AABV.

По-перше, двоскладові іменники взагалі не мають форм подвоєння, і, по-друге, досить невелика кількість односкладових іменників можуть утворювати

повтори зі значенням дистрибутивності. Це пов'язано, мабуть, з тим, що дана мова перейшла на інші способи вираження цього значення, і повтор для вираження дистрибутивної множинності зберігся у вигляді реліктового прийому тільки у незначній кількості односкладових іменників (Солнцева Н.В (1979)). Тут слід мати на увазі специфіку китайської мови, де предметність в іменнику, пов'язана не стільки з проблемою рахунку, скільки з виразом категорії числа. При цьому граматична характеристика множинності допускає можливість використання числівників чи так званих рахункових слів, що з'єднують іменник з числівником і як би вказують на його приналежність до певного класу.

Справа в тому, що "взяте саме по собі, будь-який іменник в китайській мові означає, як відомо, не окремий індивідуальний предмет, а певну сукупність однорідних предметів – предмет, взятий як клас, на зразок "домашня птиця" або "червона риба" (Солнцева Н.В (1979)). За передачу предметності близько до іменника варто подвоєне рахункове слово, яке може виступати в поєднанні з числівником "і" (модель ІАА, іАіА) і висловлювати множинність з відтінком черговості появи доданків безлічі, а також сукупність однорідних предметів

Не можна не помітити, що рахункові слова в китайській мові досі різними дослідниками інтерпретуються по-різному. Одні китайські фахівці такі, як Люй Шусян називають їх службовими словами, інші наприклад Лі Цзіньсі вважають правомірним розглядати рахункові слова в якості одного з підкласів іменника. У числі доказів автори наводять здатність рахункових слів редублюватись висловлюючи при цьому, як і повтор іменника, дистрибутивну предметність.

Рідше зустрічається чотирискладова іменний повтор із значенням роздільної множинності (модель ААВВ). наприклад: 村寨 cūn zhài село → 村村寨寨 cūn cūn zhài zhài кожне село.

Однак це не означає, що і двоскладові іменники в китайській мові можуть мати форму подвоєння. Справа в тому, що освіта іменних повторів ААВВ йде за такою схемою: АА + ВВ => ААВВ, вихідними словами є два односкладових іменників (А і В). Ці односкладові іменники утворюють власні повтори А => АА

і В => ВВ, кожен з яких, власне, вже має значення дистрибутивності. З'єднуючись, повтори АА і ВВ утворюють чотирискладова іменний повтор ААВВ подібно до того, як, наприклад, якісні повтори 红红 huāhuā червоний і 花花绿绿 lùlù зелений утворюють чотирискладова повтор 花花绿绿 huāhuālùlù різнокольоровий, що ще виразніше акцентує множинність з відтінком відмінності.

В окремих випадках подвоєння іменників за вищезазначеною формою ААВВ вказує на образність, алегоричність. При цьому, кожен окремий складовий елемент може мати не просто різний, але і протилежний зміст. Редуплікованих слово може мати значення не тільки іменника, а й прикметника, а також дієслова. 婆婆妈妈 при поелементному перекладі означає 婆婆 - свекруха, 妈妈 - мама, при цьому значення подвоєного іменника: «морочитися, порпатися»; «нудний», «боязкий»; «скиглій». Слово 星星点点 значення кожного окремого становить 星 - зірка, 点 - точка, при цьому значення подвоєного іменника «дрібниця, дрібна річ». 头头脑脑 дослівно «голова + мозок». Так називають керівників, начальників. Вираз 风风火火, складові частини якого також подвоєні за принципом ААВВ, використовується для опису людини, чинного необачно, нерозважливо, але при цьому з пафосом і ентузіазмом

Терміни спорідненості, слова звернення, найчастіше в китайській мові оформляються у вигляді повтору слів. Подвоєння тут, мабуть, пояснюється тими ж причинами, що і подвоєння аналогічних слів в інших мовах. Дослідники китайської мови А.А.Драгунов і припускає, що в основі цих подвоєних слів лежить зменшувально-пестливе значення.(Драгунов А.А.(1962.)) наприклад: 姐姐 Jiějiě старша сестра

Всі ці повтори побудовані за моделлю АА. Вихідна іменна морфема А, як правило, має лексичної самостійністю, може вживатися в мові самостійно, хоча у різних повторів-термінів спорідненості і в різному ступені. Наприклад, поряд із зверненням 爸爸 тато, точно так само діє і звернення 爸 тато. Єдиним терміном

обігу, побудованим не по моделі АА, а по моделі ВАА (деякі трискладові іменні повтори побудовані за атрибутивною зв'язку між компонентами В і АА, де В є визначенням до АА), є повтор 少奶奶 shàonǎinai молода пані - звернення до дружини сина, який живе разом з матір'ю.

У китаєзнавстві прийнято відносити повтори зі значенням спорідненості до невмотивованих повторів, в яких повторюється склад, позбавлений в сучасній китайській мові самостійного значення і самостійного вживання.

І, нарешті, слід зазначити, що серед китайських повторів іменників чимало назв тварин і рослин. Наприклад 狒狒 fèifèi бабуїн, 毛毛虫 máomáochóng гусениця. Можливо, активне використання повторів для створення такої базової лексики, як назви тварин і рослин, в китайській мові, так само як і в інших мовах, пояснюється тим, що повтор, подвоєння є дивовижним мовним засобом для створення звуконаслідування, настільки потрібних для опису, зокрема, птахів, тварин, комах, різних кольорів, дерев, видів трав. Також, відомо, що дитина, починаючи освоювати рідну мову, нерідко вживає звуко наслідування, які найбільше підходять до того чи іншого предмету.

Отже, у китайській мові, як і багато інших мов, правда, в меншій мірі, повтори можуть передавати зменшувально-пестливе значення. Особливо часті слова такого типу в дитячій мові і в зверненні дорослих з дітьми.

2.2 Особливості редуплікації дієслів в сучасній китайській мові

Дієслівний повтор, як і подвоєння іменників, вносить в основне значення слова різного роду кількісні зміни: або посилення (багаторазовість), або, навпаки, ослаблення (короткочасність) дії.

Слід сказати, що в області вивчення значень дієслівних подвоєнь в сучасній китайській мові немає єдиної думки. Так, на думку А.А.Драгунова, подвоєння дієслова може передавати не тільки ослаблення (однократності) дії та посилення (багаторазовість) дії (Драгунов А.А. (1962.)). У свою чергу, С.Е.Яхонтов вважає, що подвоєння дієслова може висловлювати тільки

ослаблення дії, розуміючи під цим також і його нетривалість. При цьому він підкреслює, що основним значенням дієслівного подвоєння зараз є саме короткочасність. (Яхонтов С.Е. (1963))

Люй Шусян основним значенням форми подвоєння дієслова вважає одноразовий вид, при цьому відзначаючи, що подвоєння дієслова може також висловлювати короткочасний (зі значенням ослаблення дії) вид. Ван Лі поділяє думку про короткочасність дії як основний зміст дієслівної редуплікації, вказуючи при цьому, що в давньо китайській мові дієслівний повтор, тим не менш, міг висловлювати ітеративний вид (неодноразовість, повторюваність).

А.А.Драгунов вважав, що подвоєння дієслівного кореня в залежності від контексту висловлює посилення дії або ослаблення дії, обумовлюючи при цьому, що дане явище характерне тільки для літературної мови. У розмовному ж мові існує чітко виражена тенденція закріпити за дієслівної редуплікацією тільки значення однократності або ослаблення дії, але це стосується лише до форм подвоєння односкладових дієслів і не може бути застосовано до повторів, утвореним від двоскладових дієслів, а питання про те, в яких випадках при цих дієсловах мова йде про посилення дії, а в яких - про його ослаблення, вирішується тільки за контекстом. (Драгунов А.А. (1962.))

У сучасній китайській мові редуплікація дієслів грає важливу роль в формоутворенні. Але серед безлічі лінгвістів немає єдиної думки з приводу граматичного значення редуплікації (повтору). Більшість лінгвістів згодні з точкою зору про наявність двох моделей редуплікації для односкладових дієслів - "AA", "A — A" і трьох - для двоскладових - "ABAB", "AABB" і "AAB". Розберемо характерну рису кожної з цих п'яти моделей творення дієслів.

Модель "AA" – це модель повної редуплікації, яка складається з подвоєння односкладової морфеми цілком, вихідне слово за часту має своє лексичне значення і індивідуальне використання. Дай Сюемей досліджував приблизно 50 % всіх дієслівних редуплікацій в китайській мові будуються за моделлю "AA".

В китайській мові перше значення полягає в напрямку на короткочасність або ослаблення дії. Друге в усному мовленні дієслово може мати нейтральний

тон. Наприклад: 听听 tīng ting послухайте, 想想 xiǎng xiang подумала, 瞧瞧 qiáo qiáo подивитись. У цих прикладах, якщо провести аналогію з визначенням дієслівної приставки «по» в українській мові, що вказує на короткострокову дію. Дієслівна редуплікація моделі "AA" показує повтор дії, тривалість, особливо при передачі буденності, звичності, і щоденності дій людини. Наприклад: 刮刮 guā guā подряпина.

У китайській мові так само існують дієслова, які діють при подвоєному вигляді "AA", так як однослогі "A" в мові відсутній, елементів. Наприклад: 干巴 Gānbā- (сухий, посуха) → 干巴巴 Gānbābā - (сухий, висохлий; нудний);

Модель "A — A" в якості інфікс між редуплікантом і редуплікатором виступає числівник "一" (один). Дієслова, здвоєні за цим типом описують нетривалість, короткочасність, а іноді і однократність дії: 谈一谈 tán yī tán - переговори, 等一等 děng yī děng - подождать, 试一试 shì yī shì - попробовать. Модель редуплікації "A — A" сходить до поєднання дієслова з рахунковим словом. Числівник "一" втратило своє лексичне значення і сприймається як інфікси конструкції подвоєння.

У китайській мові редуплікація за моделлю "A — A" створює видову форму дієслова, а не оборот, який демонструє кратність дії. У будь-якому випадку одиниці з такою структурою зустрічаються нечасто і є по більшій частині винятком. Велике значення, модель з числівником "一" вживається тільки при редуплікації односкладових дієслів. При редуплікації двоскладових дієслів вставка "一" неможлива. Рідко зустрічається дієслівне подвоєння моделей "A — A" і "AA", де вихідним словом служить односкладова якісна морфема: 平 — 平 píng yī píng - (рівний → вирівняти), 红 — 红 hóng yī hóng - (червоний → почервоніти).

Модель "ABAB" .У цій моделі трапляється редуплікація двоскладових дієслів способом повного повтору складу "AB": 研究 研究 Yánjiū yánjiū - дослідити. Двоскладові дієслова можуть подвоюються набагато рідше, ніж

односкладові дієслова, тобто в китайській мові повтори моделі "AA" набагато активніше повторів моделі "ABAB".

Дієслово структури "ABAB" характеризує собою єдність, але може розриватися суфіксом "了", хоча ці випадки дуже рідкісні: 我 刚才 到 火车站 打听 了 打听 .Wǒ gāng cái dào huǒ chē zhàn dǎtīng le dǎ tīng. -Я тільки що ходив на вокзал і все дізнався.

У дієслові, який подвоюється за моделлю "ABAB", другий і четвертий склад будуть читатися легким тоном: 打扫 dǎ sǎo → 打扫 打扫 dǎ sao dǎ sao - прибирати приміщення.

Модель "AABB" .Ця модель дієслова, має значення багатократності, повторюваності, тривалості дії: 打打闹闹 Dǎ dǎ nào nào -забавляться, гратися або 修修补补 Xiū xiūbǔ bǔ -виправляти, лагодити.

Модель "AABB" властива для редуплікації двоскладових якісних прикметників, і тому дієслова, подвоєні за моделлю "AABB", володіють описовою функцією. В цієї групи слів особливе є те, що компоненти "A" і "B" в деяких з них можуть мінятися місцями, тобто модель "AABB" може ставати "BBAА", при цьому значення залишатиметься не змінним. Наприклад до таких слів можна віднести 进进出出 jìn jìnchū chū то входити, то виходити, морфемі якого можна поміняти і утворити 出出进进 chū chū jìn jìn але саме значення якого не зміниться або по тій самій моделі наприклад може утворювались слово 起起落落 / 落落起起 Qǐ qǐ luòluò / luòluò qǐ qǐ -то підніматися, то падати.

В деяких випадках також може відбуватись повтори по моделі AAB де перша частина слова повторюється, а друга ні. Наприклад до таких слів відносяться 散散步 Sǎn sǎnbù погуляти.

Деякі роздільно-злиті дієслова мають також форму подвоєння за моделлю "ABAB": 关心 Guānxīn турбуватись можна вживати або так 关 关心 Guān guānxīn, або так 关心 关心 guānxīn guānxīn.

Не все дієслова вживаються в формі повтору. Повторюватись можуть лише дієслова, які виражають дії, що допускають кількісні зміни, при цьому вони змушені відповідати двом умовам: «виражати дії, які можуть тривати або вчиняти заново, і висловлювати дії, які можуть контролюватися суб'єктом». Для дієслівної редуплікації важливо використання їх в спонукальних реченнях з метою пом'якшення імперативності.

Дієслова, які здатні до повторення можуть утворюються різними способами: "AA", "A — A", "ABAB", "AABV" і "AAB", кожен з яких знаходить морфологічні особливості та різноманітні семантичні якості. В багатьох випадках дієслівне подвоєння супроводжується кардинальними змінами.

У той же час дієслівні подвоєння несуть тимчасові значення: вони передають завершене дію в минулому і, на відміну від вихідного дієслова, можуть передавати дію, яке повинно бути завершене в майбутньому. Це поєднання в одному слові двох протилежних за значенням граматичних форм, а саме короткочасність, що позначає одиничне завершення дії, і багато кратність, що позначає неодноразову повторюваність дії і його незавершеність, пояснюється історично:

а) форма короткочасність виникає на основі використання дієслова з числівником "— " Үї (один) в якості при дієслівного рахункового слова;

б) форма повторювального (багаторазового) виду виникає в результаті простого дублювання дієслова.

2.3 Особливості редуплікації прикметників в китайській мові

За способом позначення якості в категорії прикметника сучасної китайської мови можна виділити клас простих прикметників, які в кількісному і структурному відношенні представляють собою односкладові слова і двоскладові прикметники. Всі ці односкладові і прирівняні до них двоскладові прикметники позначають постійну ознаку в чистому вигляді без вказівки на можливість зміни його інтенсивності.

Регулярним способом утворенням форми інтенсивного вияву ознаки таких прикметників є поєднання прикметника з прислівниками ступеня або чисто лексичними засобами.

За поєднанням з прислівник ступеня виявляється один важливий підклас – прикметники абсолютної якості що не поєднуються з прислівниками ступеня.

До іншого класу прикметників ставляться такі двоскладові прикметники які за своєю структурою являють собою прикметники з означенням, які описують ступінь прояву ознаки, вираженого цим прикметником. Ці два класи прикметників розрізняються за способом утворенням редуплікації, за допомогою якої утворюється форма інтенсивності прикметника.

Зазвичай у всіх граматичних посібниках йдеться про те, що прикметник може подвоюватися, при цьому моделі повторів ААВВ і АВАВ представляються як критерій відмінності між двоскладовою прикметниками і двоскладовою дієсловами. Така постановка питання може легко навіяти помилкова думка, що нібито все двоскладові прикметники без винятку можуть подвоюватися за моделлю ААВВ. Тим часом, серед двоскладових прикметників китайської мови є такі, які зовсім не можуть подвоюватися. Так, аналіз "Словника сучасного китайської мови" 1984 року видання (210) виявив +1738 двоскладових прикметників, з них можуть подвоюватися за моделлю ААВВ - 300, що складає 17,5%, не можуть подвоюватися - 1438, що становить 82,7%. Таким чином, прикметники, здатні до редуплікації за моделлю ААВВ, складають лише 1/6 від загального числа.

Прикметники, як і інші частини мови не завжди можуть подвоюватись. Тому китайський лінгвіст Лі Цзінжун запропонував розділити прикметники, здатні до подвоєння, на 4 категорії:

1) прикметники зорового сприйняття (колір, форма, розмір і т.д.) До таких прикметників відносять такі слова , як 紅 hóng червоний, 白 bái білий, 黑 hēi чорний, 圓 yuán круглий, 直 zhí прямий, 歪 wāi кривої, 大 dà великий, 长 cháng довгий, 矮 ǎi низький, 窄 zhǎi вузький;

2) прикметники нюхового і смакового сприйняття. Наприклад 甜 tián солодкий, 辣 là гострий, 苦 kǔ гіркий, 脆 cuì хрусткий;

3) прикметники, які сприймаються за допомогою дотику. До них належать слова 暖和 nuǎnhuo теплий, 冷 lěng холодний, 热 rè гарячий, 重 zhòng важкий;

4) прикметники чуттєвого сприйняття. Наприклад 漂亮 piàoliang красивий, 好 hǎo хороший.

Також часто зустрічаються подвоєння прикметників, що входять в групу 口语 kǒuyǔ розмовної лексики. Наприклад: 随便 suíbiàn довільний, 清楚 qīngchu ясний, зрозумілий, 老实 lǎoshi скромний, простий, 切实 qièshí справжній, насущний, 快乐 kuàilè радісний, веселий, 慌张 huāngzhāng розгублений, 结实 jiēshí міцний, 平淡 píngdàn пересічний, безбарвний, 简单 jiǎndān простий, легкий, 平安 píng'ān спокійний, 舒服 shūfu зручний, 吵闹 chǎonào галасливий, 破烂 pòlàn порваний, пошарпаний, 实在 shízài правдивий, справжній, 普通 pǔtōng звичайний і ін.

Односкладові прикметники А мають форму редуплікації АА. Двоскладові прикметники АВ утворюють форму подвоєння ААВВ. Прикметники з визначеннями АВ утворюють редуплікації ААВВ шляхом подвоєння двоскладовою прикметника цілком або шляхом подвоєння тільки означення до прикметника .

Основним значенням редуплікації прикметників в китайській мові є надання інтенсивності якості, посилення ознаки, що позначається прикметником. Односкладові прикметники з точки зору їх семантики висловлюють якість.

Однак є деякі відмінності за типом подвоєння. При неповної редуплікації прикметники набувають зневажливу, негативну конотацію незалежно від того, в ролі якого члена вони виступають. Прикметники, повністю були піддані редуплікації, займають у реченні позицію обставини або коменту (补语) і позначають посилення значення ознаки, вираженого прикметником.

У синтаксичному відношенні редуплікованих прикметники відрізняються від своїх основ. Подвоєнні прикметники в реченні виступають в ролі присудка, обставини, означення.

Китайський лінгвіст Ван Цілун, проаналізувавши 2110 прикметників китайської мови, відзначає, що 316 з них є односкладовими прикметниками, 157 з яких редуплікованих по моделі АА. Решта 1704 лексичні одиниці – двоскладові прикметники, що складаються з двох компонентів АВ. Серед двоскладових прикметників за моделлю ААВВ подвоюються 350 лексичних одиниць, за моделлю АВАВ – 38, лише 22 – за моделлю А 里 АВ. Ван Цілун вказує, що піддаються редуплікації в переважній більшості прикметники з копулятивним типом зв'язку, зокрема, «прикметник + прикметник» [5, с. 151-154].

Китайськими лінгвістами виділяються наступні моделі редуплікації прикметників: АА, ААВВ, АВАВ, АВВ, А 里 АВ, де А - перший компонент лексичної одиниці, В - другий компонент [3, с. 149; 4, с. 32-33]. Далі розглянемо характерні особливості цих п'яти моделей, за якими подвоюються китайські імена прикметники.

1. Модель АА. Відноситься до типу повної редуплікації, суть якої – подвоєння односкладової морфеми цілком. Прикметники, утворені за цією моделлю:
 - виконують функцію визначення і присудка, часто оформляються з часткою 的: 乱乱 безладний; 清清 преясний, 酸酸 кислий-прекислий; 瘦瘦 дуже худий; 鲜鲜 свіжий. Такі подвоєнні прикметники не виступають в реченні в ролі обставини;
 - виконують тільки функцію обставини: 粗粗 грубо, с'як-так, недбало; 坏坏 з рук геть погано; 温温 повільно; 急急 квапливо, поспішно; у великому поспіху;
 - виступають тільки в ролі комплементу: 矮矮 низько; 短短 коротко; 亮亮 яскраво, світло;

- виконують функцію обставини: 饱 饱 досхочу; сповна; 高高 високо, превисокий; 牢牢 міцно, міцно; 快快 швидко; 足足 цілком достатній; 嫩嫩 м'якчайшій, ніжний.
2. Модель ААВВ. Найбільш поширена модель для редуплікації двоскладових прикметників в китайській мові. Редуплікантів, утворені за цією моделлю:
- не можуть виконувати функцію обставини і комплементу: 白白 嫩嫩 ніжний; 浪 浪漫 漫 романтичний; 幽幽 暗暗 темний, похмурий; 肮 肮 脏 脏 дуже брудний; 暗暗 淡淡 дуже тьмянний; 小小 气 气 дріб'язковий, жадібний; 新 新鲜 鲜 просвіжий; 匀 匀称 称 рівний, рівномірний; 喧 喧 闹 闹 пре шумний;
 - виступають тільки в ролі обставини: 尊 尊贵 贵 благородно; 严 严 肃 肃 урочисто, солідно; 亲 亲 密 密 сердечно, душевно; 悠 悠 扬 扬 дуже довго; 勤 勤 俭 俭 бережливо; 正 正 试 试 офіційно, формально; 畅 畅 快 快 невимушено, без сорому;
 - виконують тільки функцію комплементу: 粗 粗 拉 拉 грубо, примітивно; 清 清 亮 亮 прохолодно; 破 破 旧 旧 зношений; 死 死 板 板 шаблонно, механічно; 悲 悲 切 切 скорботно; 苍 苍 茫 茫 без кінця і краю; 凄 凄 凉 凉 безмовно; 朴 朴 素 素 скромно, нехитро;
 - виступають як в ролі обставини, так і комплементу: 匆 匆 忙 忙 нашвидку, наспіх; 沉 沉 稳 稳 спокійнісінько; 严 严 实 实 ретельно; 草 草 率 率 недбало, поспішно; 从 从 容 容 повільно, помалу; 圆 圆 满 满 благополучно, позитивно; 仔 仔 细 细 ретельно, гарненько; 神 神 秘 秘 таємниче, загадково.
3. Модель АВАВ. Редуплікація, при якій повністю повторюється двоскладова лексична одиниця. Редуплікантів, утворені за цією моделлю:

- не можуть виступати в реченні в ролі обставини і комплементу: 碧绿 碧绿 яскраво-зелений, смарагдово-зелений; 苍白 苍白 сизий, блідий; 火烫 火烫 жовто-гарячий; 碧蓝 碧蓝 блакитний; 赤红 赤红 темно-червоний; 油绿 油绿 темно-зелений з блискучим відливом;
- виконують тільки функцію обставини: 火热 火热 вогненний,;
- виступають тільки в ролі комплементу: 灰白 灰白 світло-сірий, землистий; 滚烫 滚烫 жовто-гарячий, пекучий, спекотний; 火红 火红 вогненно-червоний; вогненний, багряний; 铁青 铁青 синяво-чорний, вороною; 血红 血红 криваво-червоний, багряний; 溜光 溜光 дзеркально блискучий; • виконують функцію обставини, комплементу: 笔直 笔直 абсолютно прямий; навпростець; 笔挺 笔挺 стрункий; прямо, струнко.

4. Модель АВВ. Редуплікації, утворені за цією моделлю:

- не виступають в реченні в ролі обставини і комплементу: 暗淡 暗淡 похмурий, тьмяний; 古板 古板 консервативний, відсталий;
- виконують тільки функцію обставини: 孤单 孤单 самотньо, самотньо; 厚实 厚实 масивно, міцно; 慌张 慌张 бути в сум'ятті, розгублено;
- виступають тільки в ролі комплементу: 光滑 光滑 гладко, блискуче; 金黄 金黄 золотисто-жовтий; 亮堂堂 亮堂堂 яскравий, сяючий; 冷静 冷静 холоднокровно, незворушно; 暖和 暖和 тепло, теплий;
- виконують функцію обставини, комплементу: 活泼 活泼 жвавий, енергійний; 水灵灵 水灵灵 блискучий, блискучий; 油光 油光 блискучий, блискучий.

5. Модель А 里 АВ. Повтори, утворені за цією моделлю:

- не можуть виконувати функцію обставини і комплементу: 古里 古怪 дивний, химерний; дивовижний; 马里 马虎 недбалый;
- виступають тільки в ролі обставини: 荒里 荒唐 безладно, хаотично; 慌里 慌张 бути в повній розгубленості; 冤里 冤枉 марна, несправедливий; •

виконують тільки функцію комплементу: 邈里邈邇 надзвичайно неохайний, особливо брудний.

- виступають як в ролі обставини, так і комплементу: 糊里糊涂 плутаний, смутний; сумбурний; 罗里罗 嗦 нудний, докучливий, надокучливий; багатослівний

Основні синтаксичні функції редуплікованих прикметників відрізняються від форми, яка не може подвоюватись. На думку фахівців, форми подвоєння прикметників становлять свою особливу систему, яка призначена для вираження суб'єктивної оцінки якості, емоційного забарвлення слова (.Рождественская Е.И. (1963.)).

Крім цього, в залежності від синтаксичної функції в реченні, повтори прикметників несуть різні додаткові відтінки основної якості

Можна підсумувати, що редуплікація прикметників виконує словотворчу функцію, відіграє важливу роль у створенні нових лексичних одиниць і в збагаченні лексики сучасної китайської мови і тим самим привертає увагу для подальшого докладного вивчення цього питання.

2.4. Звуконаслідування в китайській мові

У різних мовах світу присутній особливий клас слів - звуконаслідувальні слова, які представляють собою незмінні слова, що імітують звуки навколишнього світу фонетичними засобами мови. Звуконаслідувальні слова становлять значний пласт лексичної системи китайської мови. Вивчення робіт, присвячених китайським звуконаслідуванням, дозволяє говорити про те, що їх точна кількість не визначене. В. Ю. Вашкявічус виділено 152 китайських звуконаслідування, С. В. Стефановской – 460 звуконаслідування. І. А. Нагорний і Ван Сінсін в своїй роботі вказують, що в китайський нормативно-рекомендаційний словник літературної мови Сінхуа включено 574 звуконаслідування. В ході роботи з Великим китайсько-російським словником

(під ред. І. М. Ошанина), використовуючи метод суцільної вибірки, ми виявили 359 звуконаслідувальних слів. .

Незважаючи на те, що звуконаслідування присутні у всіх мовах світу, в їх значенні можна виділити не тільки універсальну і етнічної складової. У процесі вивчення звуконаслідувальних слів китайської мови із застосуванням описового та порівняльного методів нами було виділено ряд їх особливостей у порівнянні зі звуконаслідувальними словами російської мови.

По-перше, в китайській мові поряд з літературними звуконаслідування зафіксовані діалектні звуконаслідування: 忒 意 tèyì звуконаслідування втягування в рот локшини; 嘎巴 gāba - діал. звуконаслідуванням тріску; 忒 楞楞 tèlènglèng звуконаслідуванням шуму птаха, що летить або шелестіння віконної папери під вітром; і жаргонні: 啪啪啪 pāpāpā - жарг. звуконаслідуванням заняття сексом; 么 么 mē mē звуконаслідуванням поцілунку. .

По-друге, група звуконаслідування китайської мови, що імітує звуки, що видаються тваринами, птахами, комахами, багатше аналогічної групи звуконаслідувань мови. В українській мові більшу частину цієї групи складають наслідування домашнім тваринам (корови, вівці, коні, свині, ослу, кішці, собаці) і птахам (півню, курці, гусака, качці). У китайській мові поряд з ними можна виділити звуконаслідування, відсутні в російській мові: 咿 哟 yīyō - звуконаслідуванням крику оленя; 啾啾 jiūjiū - звуконаслідуванням реву мавпи, 嘤 yīng - звуконаслідуванням писку комара. Якщо порівняти звуконаслідування тваринам, які є в двох мовах, то можна помітити, що одному російському звуконаслідування може відповідати кілька китайських звуконаслідування: ква-ква - 合合 géhé, 和和 héhé, 呱呱 guāguā; мяу-мяу - 咪咪 mīmī, 喵喵 miāomiāo, 咪呜 mīwū. Цікаво відзначити, що для позначення мукання в китайській мові є два слова: з широким значенням 哞 mōu - звуконаслідуванням мукання худоби і з вузьким значенням: 牟 móu - звуконаслідуванням мукання корови. Важливо, що на відміну від російської мови в китайській мові є звуконаслідування,

наділене узагальненим значенням, яке здатне передавати звуки, що видаються будь-якою твариною: 历鹿 lìlù - звуконаслідуванням крику тварини.

Аналіз звуконаслідування птахам в зіставлюваних мовах показав, що ряд звуконаслідування присутній і в російській, і в китайській мові: наслідування криків півня (кукуріку - 喔 wò), гусака (га - 呱呱 guāguā), качки (кря-кря - 呱 guā), ворони (кар-кар - 噫 哑 yīyǎ), зозулі (ку-ку - 咕咕 gūgū), журавля (Курлов-Курлов - 戛然 jiárán). Поряд з ними в кожній мові присутні безеквівалентні звуконаслідування. Тільки в українській мові виділяються звуки сови (гук), пугача, сови, пугача (ух), а в китайській мові - звуки іволги (咧咧 lìli), голуба (谷谷 gǔgǔ), лебедя (鹄鹄 húhú), сороки (查查 cháchá). Особливу увагу серед китайських звуконаслідування птахам хотілося б звернути на звуки, що видаються фазаном. Фазан - великий птах загону курячих з яскравим оперенням. З цієї причини в китайській мові є звуконаслідування, що не розрізняє звуки, що видаються півнем і фазаном - 呃 喔 èwō. Крім того, є окремі звуконаслідування, що передають тільки крик фазана - 角角 gǔgǔ і 鸚 yǎo - крик самки фазана.

З цим птахом пов'язано також звуконаслідування крику токуючого фазана 雉 gòu, звуконаслідування птиці сімейства Фазанові турачей - 行不得也 哥哥 xíng bù dé yě gē gē. Таким чином, в китайській мові звуки, що видаються фазаном, дуже тонко семантично диференціюються за статевою приналежністю і за періодом життєвого циклу птиці. Крім того, в китайській мові є наявність звуконаслідування, передають звуки не тільки реальних, але і фантастичні казкові птахів або тварин: 锵锵 qiāngqiāng - звуконаслідуванням співу фенікса; 足足 zú zú - звуконаслідуванням крику жар-птиці (самки фенікса); 嗟 嗟 juē juē - звуконаслідуванням реву надзвичайного морського чудовиська.

Говорячи про звуконаслідуваннях тваринам, птахам і комахам, не можна не відзначити той факт, що в китайській мові строго не розмежовуються звуки, що видаються жабою, гусаком і качкою, півнем, вороною. У російській мові звуконаслідування окремим видам тварин і птахів не є взаємозамінними.

Особливістю китайської звуконаслідувальної лексики є те, що в китайській мові є кілька слів, не розрізняють звуки, що видаються окремими птахами або тваринами: 呱呱 guāguā позначає наслідування квакання (ква), крякання (кря), пташиному гелготання (го-го); 哑哑 yāyā - наслідування каркання (кар), крякання (кря), кукуріканню (кукуріку); 咕 guō - звуконаслідування курці (ко-ко) і жабі (ква) [1].

Крім того, в китайській мові велику групу складають звуконаслідування, що передають звуки, загальні для всіх птахів (щебет, гомін, цвірінькання, спів, крик, писк), які в українській мові імітуються одним звуконаслідувальним словом чірик: звуконаслідуванням щебету, цвірінькання птахів - 啾 jiū , 叽叽 jījī, 叽叽喳喳 jījīzhāzhā, 啾 jiū, 格格 gēgē, 吱吱 zīzī, 啾啾 zhōujiū, 啾啾 hōujiū, 啾啾 zhōuzhōu, 嘲哳 zhāozhā, 喳喳 chāchā, 啾啾 ōuyā, звуконаслідуванням крику птахів - 恰恰 qiàqià, 轆轳 lìlù, 呃 è, 啾啾 èè, звуконаслідуванням писку птиці - 啾啾 jiūjiū, звуконаслідуванням співу птахів - 玲玲 qiāngqiāng, 咧咧 liēliē, 啾啾 huīhuī. Деякі з них передають специфіку звуку, видаваного птахом: 啾哳 zhōuzhā - звуконаслідуванням частому щебетанню (цвірінькання) птахів; 啾啾 yōngyōng - звуконаслідуванням хору птахів, 关关 guānguān - звуконаслідуванням (шлюбної) перекличці птахів .

По-третє, для класу китайських звуконаслідування звуки, що видаються людиною, також характерні деякі особливості. Великі групи звуконаслідування цього класу становлять звуконаслідування сміху (22 слова), плачу (15 слів) і розмові(19 слів). При наслідуванні сміху актуалізуються різні відтінки семантики: 1) за ступенем гучності: 啾啾 àiài, 啾啾 àiwò, 吃吃 chīchī - звуконаслідуванням хихикання (тихому сміху), 呵呵 hēhē - звуконаслідуванням делікатному сміху і 哈哈 hāhā - звуконаслідуванням реготу (гучній сміху), 啾啾 gāgā - звуконаслідуванням регіт (гучній нестриманий сміху); 啾啾 xīxī - звуконаслідуванням розкотистим сміху, 哄哄 hōng - наслідування вибуху реготу; 2) за емоційною наповненістю - 嘿嘿 hēihēi - пустотливий сміх; 啾 sōu -

звуконаслідуванням пирханням від сміху. Приблизно половину звуконаслідування людини плакав складають наслідування плачу дитини (8 слів), для тлумачення яких наводиться синонімічне російське звуконаслідування уа: 啞 咽 yǎyè, 哇 喇 wālā, 哇 啦 wālā, 哇 wā, 呱呱 gūgū, 呃 è, 咧咧 lièliè, 嗶 嗶 huánghuáng. При цьому в звуконаслідуваннях сміху людини окремо сміх дитини не виділяється. Звуконаслідування людини говорить акцентують увагу на різних ознаках видаваного звуку. Вони диференціюються за емоційністю (荷荷 hèhè - звуконаслідуванням гнівному бурмотання, 哇 wā - звуконаслідуванням улесливої мови), за швидкістю (咯 啾 géng - звуконаслідуванням швидкої мови), за ознакою свій - чужий (哇 啦 wālā - звуконаслідуванням незрозумілою іноземної мови), за ступенем розбірливості мови (咕 噜 gūlu - звуконаслідуванням нечленороздільні бурмотання), за ступенем гучності (啞 啞 chāchā - звуконаслідуванням шепоту; 哄 hōng - звуконаслідуванням крику, гулу голосів).

Ряд китайських звуконаслідувальних слів, що імітують звуки, що видаються людиною, є багатозначні звуконаслідувальні слова. Їх друге значення, є переносним і виникало на основі метафоричного осмислення звуків, що видаються тваринами, або звучань неживого.

наприклад:

嘎 嘎 gāgā 1) звуконаслідуванням крякання.2) звуконаслідуванням реготу. 嘎 嘎 的 笑 реготати, реготати на всю горлянку ха-ха.

咕 噜 gūlu - звукоподр. 1) дзюрчати, булькати (про воду); 2) бурмотіти, нечленороздільно лопотати.

呜 咽 wūyè 1) звуконаслідуванням дзюрчанню води; 2)звуконаслідуванням схлипування (від плачу).

啞 啞 bōyā 1) звуконаслідуванням щебету (цвірінькання) птахів; 2) лепету (писку) дитини

По-четверте, серед звуконаслідування природних явищ найбільшою є група наслідування звукам води. За словами дослідника Тань Аошуана, це

пов'язано с багатовіковою боротьбою китайського народу з повенями і зі значимістю фонограми «вода» в китайській поезії (Храпченко М.Б.(1961)). Серед звуконаслідування даної групи виділяються звуконаслідування, що мають універсальний характер: звуконаслідуванням дзюрчанню - 哗哗 huāhuā, 呼啦啦 hūlālā, 哗啦啦 huālālā, 莅莅 lìlì, 泠泠 línglíng, 咕噜 gūlu, 咕噜咕噜 gūlugūlu, 评评 píngpíng, 淙 chuáng, 淙淙 cóngcóng, 呜咽 wūyè; звуконаслідуванням падіння крапель - 喇喇 lāla, 丁丁 dīngdīng, 丁泠 dīnglíng, 嘀嗒 dīdā, 滴打 dīdā, 滴答 dīdā, 滴滴 dīdī, 滴滴答答 dīdīdādā, 滴滴打打 dīdīdādā, 滴沥 dīlì, 滴里搭拉 dīlīdālā; ідіоетніческой звуконаслідування: 泓泓 hónghóng - звуконаслідуванням гуркоту хвиль, 汨汨 gǔgǔ, 湍湍 kèkè - звуконаслідуванням плескіт хвиль, 淅 lín - звуконаслідуванням звуку води, що тече серед скель, 磷磷 línlín - звуконаслідуванням дзюрчанню води серед каміння, 砢砢 pēngpēng, 沟沟 zhuózhúo, 溅溅 jiānjiān - звуконаслідуванням шуму вируючої води .

По-п'яте, ряд китайських звуконаслідування відображає національну своєрідність культури, побуту, повсякденного життя китайців: 叟叟 sǒusǒu - звуконаслідуванням шелестіння промивають рису; 轧伊 yàuyī - звуконаслідуванням скрипу прядки, розмотують шовкові кокони, 轘 láo - звуконаслідуванням ударам черпака по котлу (каструлі), 橐橐 tuótuó - звуконаслідуванням ударам валька при вибивання полоскати білизни; 霰乃 ǎinǎi - звуконаслідуванням пісні човняра, який штовхає шостому човен; а також імітує значущі артефакти 呱嗒 guāda - звук від розкритого віяла, 鸿珑 hónglóng - звуконаслідуванням дзвону нефриту, 琤琤 chēngqiāng - звуконаслідуванням дзвону яшми, 穀穀 gūgū - наслідування звуку сиплються перлин, 琤琤 chēngchēng - наслідування звуку цина. Уточнимо, що цин або «звучний камінь» - китайський музичний інструмент на основі підвішеного обробленого плоского каменю, частіше Г-подібної форми, що вважається одним з небагатьох споконвічно китайських інструментів

Дослідження семантики звуконаслідувальних слів китайської мови в зіставленні з семантикою звуконаслідувальних слів російської мови дозволило нам виявити п'ять характерних особливостей, що відбивають специфіку мовної картини звучить світу носіїв китайської мови: стилістичне різноманіття китайських звуконаслідування, існування багатьох синонімічних рядів звуконаслідування тваринам, птахам і комахам; наявність тонкої семантичної диференціації звуконаслідування, передають звуки, що видаються людиною; кількісне переважання звуконаслідування воді в порівнянні зі звуконаслідування, що імітують інші звуки природи; наявність в мові звуконаслідування, що відображають унікальність культури і побуту китайського народу.

Висновки до розділу 2

У китайській мові дуже мало спеціальних граматичних засобів для вираження граматичних категорій і майже немає відмінностей між частинами мови. Тому редуплікація часто використовується саме для граматичних цілей [Кошкін 72 до: 2015].

По-перше, подвоєння елемента в китайській мові може означати множину і збірність. Найчастіше таку функцію виконують іменники. Наприклад: 日 rì «день» → 日日 rìrì «все день», 个 gè «штука, одиниця» → 个个 gè gè «все одиниці», «штуки», 木 mù «дерево» → 林 lín «ліс», 人 rén «людина» → 众 zhòng «люди», 水 shuǐ «вода» 淼 miǎo «водна широчінь», 石 shí «камінь» → 磊 lěi «багато каменів» і ін.

По-друге, в окремих випадках подвоєння може вказувати на короткочасність дії. Також можна зробити висновок, що саме дієслова при подвоєнні вказують на короткочасність слова. І при перекладі на українську мову такі слова будуть перекладатись з утворенням афікса «по». Наприклад: 运动 yùndòng «займатися спортом» → 运动 运动 yùndòng yùndòng «позайматися

спортом», 找 zhǎo «шукати» → 找找 / 找一找 zhǎozhǎo / zhǎo yī zhǎo «пошукати», 数 shǔ «рахувати» → 数数 / 数一数 shǔshǔ / shǔ yī shǔ «порахувати».

По-третє, редуплікація може мати значення доконаного виду, завершеності, в минулому часі. Утворенні найчастіше від дієслова. Наприклад: 试 shì «пробувати» → 试了试 shìle shì «спробував», 休息 xiūxi «відпочивати» → 休息了 休息 xiūxi le xiūxi «трохи відпочив», 问 wèn «питати» → 问了问 wènle wèn «запитав» і ін.

По- четверте, подвоєння можуть вживатись замість слова дуже слово. Тобто виконувати функцію підсилення.

По- п'яте, звуконаслідування є одним з головних способів редуплікації. Найчастіше вживається в дитячому мовленні.

Також, можна підсумувати, що редуплікація виконує словотворчу функцію, відіграє важливу роль у створенні нових лексичних одиниць і в збагаченні лексики сучасної китайської мови

РОЗДІЛ III ПОВТОРИ ТА ЇХ ФУНКЦІОНУВАННЯ В КИТАЙСЬКІЙ МОВІ

3.1. Стилiстичнi функцiї повторiв

Подвоєння як прийом побудови слова використовується на різних мовних рівнях. Однією з найважливіших функцій подвоєння слід вважати стилістичну функцію.

Кожна мова має свій набір засобів вираження. Експресивний потенціал, виразні можливості лексичного і фразеологічного складу сучасної китайської мови широкі і різноманітні. "Стилiстика розглядає мовнi явища з боку їх значення і експресії, оцінюючи, наскільки вони придатні для того, щоб ясніше, точніше і яскравіше висловити відому думку" (Реформатский А.А. (1955))З цих позицій повтор в китайській мові, безсумнівно, є одним з найважливіших стилістичних засобів. Саме тоді, коли носій мови (говорить або пише) прагне передати яскравий, живий образ, що запам'ятовується, з усього арсеналу експресивних засобів китайської мови їм нерідко обираються саме повтори. Про активне використання повторів в цій функції можна судити по тому факту, що в літературних текстах часто можна зустріти до трьох-чотирьох повторів в одному тільки реченні. Тим часом, стилістична функція повторів в китайській мові залишається поки маловивченою. Навіть у великих роботах з китайської мови в розділах, присвячених стилістиці, часто взагалі не відзначаються мовностилістичні функції повторів.

В китайській філологічній науці до останнього часу використовувалося кілька термінів для позначення стилістики. Це говорить про те, що кордони і предмет стилістики як окремої галузі в китайському мовознавстві в певній мірі ще чітко не визначені. На загальну думку, стилістика розглядає доцільність використання наявних в мові, відповідних його нормам коштів для тих завдань, які стоять перед учасниками спілкування, тобто емоційно-експресивну сторону мови.

У китайській мові, як вже зазначалося, практично всі частини мови можуть утворювати повтори. Здебільшого повтори в китайській мові вживаються для передачі посилення або ослаблення значення основного слова: інтенсивності – у прикметників; розділові, збірності – у іменників; короткочасність, ослаблення – у дієслів і прикметників. Подвоєння привносить в слово і такі додаткові конотації, як суб'єктивна оціненість, емоційне забарвлення – зменшувальне, пестливе. Повтори-прикметники та звуконаслідуванні повтори, наприклад, об'єднані значенням образності. Все це разом узятє дає підставу включити повтори до складу експресивних засобів китайської мови, що є центральною категорією стилістики (Реформатский А.А. (1955)).

У промові будь-яка мовна одиниця може бути експресивна в залежності від ситуації спілкування, контексту, інтонації. Тому дослідники розрізняють два види експресивності. В. В. Виноградов говорить про стилі мовлення, як системі засобів вираження, які відповідають певним типам мовної діяльності, і про стиль мови, що вивчає елементи мовної системи з точки зору якостей і застосувань цих елементів. А.Н.Гвоздев підкреслює, що стилістика розглядає доцільність використання мовних явищ з усіх областей мови (лексики, фонетики, морфології та синтаксису), при цьому "стилістична граматики", що охоплює граматичні засоби мови, становить найбільш значну частину стилістики.

Стосовно китайської мови В.І.Горелов виділяє "стилістичну лексикологію що включає лексикологічні питання, фразеологію і семасіологію, і "стилістичну граматику", що дає опис функціональних стилів мови (Горелов И.Н. (1997). Більш докладний опис різновидів експресії дає А.М.Котов, пропонуючи нові терміни: "інгерентно" і "адгерентная" експресивність.

Перша – це самодостатня експресивність, яка не потребує для свого прояву спеціального контексту. Сюди відносяться оціночні слова, Філологія, слова, побудовані за певними словотворчим моделям, і т.д. Що ж стосується адгерентної експресивності, то вона купується мовною одиницею в певному контексті. Сюди відносяться деякі види гри слів, антифразис, порушення функціонально стилістичні сполучуваності тощо Все це говорить про те, що

важливість розробки питань стилістики, що розглядає явища мови з боку їх значення і експресії, впливає з ту визначну роль, яку вони відіграють у мові. З урахуванням вищесказаного ми виділяємо експресивність на рівні лексики і відповідно до цього розглядаються експресивні функції китайських повторів.

Необхідно відзначити, що одним з явних засобів вираження стилістично забарвленої мови є інтонація слова, фрази. Існує думка, що емоційні інтонації універсальні в різних мовах, але їх прояв в кожній мові специфічно. Ці специфічні риси визначаються типологією просодіческого пристрої слова і пропозиції. "У мовах ізольованої типології - складових мовами, таких, як китайська, в'єтнамська, пристрій слова базується на так званих складових інтонаціях - тонах і тонових сандхі". Таким чином, тони в китайській мові виконують смислову функцію в мові. Оскільки тони в китайській мові виконують першорядну роль також і у формуванні загального мелодійного малюнка китайського пропозиції, то розгляд стилістичних та інших різновидів фонетичного вираження слів допомагає розрізняти різні стилі мовлення, лад китайського письма, а також сприяє правильній вимові слів і фраз. На характер тону в зв'язного мовлення впливають: фразова інтонація, логічна акцентуація слова, експресивно-емоційна характеристика слова і його синтаксичне місце в реченні. Фразова інтонація впливає на форму тону, його контрастність, довготні і частотні характеристики. Наприклад, частотний контур тону знижується в кінці речення.

З тоно-римуєчого боку зазвичай прийнято вважати, що перша морфема залишається в своєму рідному тоні, а друга морфема, який б не билетімологічеській тон, вимовляється першим тоном.

长 cháng 长长 chángchāng, довгий

好 hǎo 好好 hǎohǎo, дуже добре

大 dà 大大 dàdà ведечезний

Однак не завжди друга морфема змінює вихідний тон на перший не змінюється тон в деяких прикметників. Такі, як наприклад:

紧 jǐn 紧紧 jǐnjǐn,

白 bái 白白 báibái,

红 hóng 红红 hónghóng (李 莺 2001, 16) .

У розмовній мові прикметники моделі АА часто супроводжуються еризацією. Наприклад:

胖 pàng товстий 胖胖儿 pàngpāngr повненький

好 hǎo добре 好好儿 hǎohǎor гарненько

Зміна тона для моделі ААВВ в ряді випадків характерно, коли в усному мовленні два останніх складу в складі прикметника вимовляються першим тоном, другий склад вимовляється нейтральним тоном, а останній у розмовній мові склад – еризується. (Рахімбаєва 1987, 58). Наприклад:

和和气气 héheqīqī дуже доброзичливий,

快快乐乐 kuàikuailēlē дуже веселий.

Однак У Жоюй стверджував, що бувають випадки, коли всі склади, отриманого подвоєного прикметника ААВВ, читаються в етимологічному тоні.

Наприклад:

花花绿绿 huāhuālǜlǜ строкатий, різнокольоровий (花绿 huālǜ)

偷偷摸摸 tōutōumōmō таємний, крадькома (偷摸 tōumō)

歪歪扭扭 wāiwāiniǔniǔочень кривої, нерівний, похилений (歪扭 wāiniǔ)

文文静静 wénwénjìngjìng дуже культурна, вихована (文静 wénjìng)

仔仔细细 zǐzǐxìxì дуже докладний (仔细 zǐxì)

Також є група прикметників ААВВ, в яких другий склад А читається в нульовому (легкому) тоні, а два останніх складу (ВВ) в етимологічному тоні:

密密层层 mímícéngcéng багат шаровий, щільний (密层 mícéng)

密密麻麻 mìmímámá суцільно вкритий, встелений (密麻 mímá)

密密丛丛 mímícóngcóng дуже щільний, густий (密丛 mícóng) [吴若愚 2005, 73-74]

Набагато більш зрозумілою і поширеною в обох мовах є інша функція редуплікації, яка полягає у варіюванні лексичного значення (експресивна функція). Редуплікація може трохи змінювати лексичне значення слова і надавати йому додаткові відтінки або підкреслювати один з них. Найпоширенішим відтінком є інтенсивність.

У китайській мові наприклад:

漂亮 piàoliàng означає «красивий» і якщо повторити це слова за моделлю AABV утвориться 漂漂亮亮 piàoliàngliàng «дуже гарний», що підкреслює інтенсивність. Таке подвоєння часто утворюється і виражає інтенсивність. Можна розглянути інші слова наприклад:

客气 kèqì «чемно» після подвоєння утворює слово 客客气气 kèkèqìqì «дуже чемно»,

仔细 zǐxì «ретельно» → 仔仔细细 zǐzǐxìxì «дуже ретельно»,

和气 hēqì «доброзичливий, мирний» → 和和气气 hēhéqìqì «дуже доброзичливий», «дуже мирний»,

碧绿 bìlǜ «смарагдовий» → 碧绿碧绿 bìlǜ bìlǜ «яскраво смарагдового», «яскраво зелений».

В повторах моделі ABB компонент BB також інтенсифікує якісне значення слова, вносячи в лексичне значення морфемі А додаткове і підсилювальне значення. Наприклад у реченні:

他的头发黑油油

Tā de tóufǎ yóu hēi

Його волосся чорний, як смола.

Тобто у цьому реченні ми бачимо, як слово 黑 hēi чорний за допомогою подвоєння утворило додаткове і підсилююче значення 黑油油 hēiyóuyóu чорний, як смола

Наведемо, ще один приклад :

她的皮肤像雪一样白净净的, 从脚跟到脖子, 宛如在奶汁里浸过似的

Tā de pífū xiàng xuě yīyàng bái jìng jìng de, cóng jiǎogēn dào bózi, wǎnrú zài nǎi zhī lǐ jìngguò shì de

Її шкіра чисто-біла, як сніг, від п'яти до шиї, ніби змочена в молоці

白净净 bái jìng jìng утворившись від слів 白 bái білий і 净 jìng чистий ще більше підсилює значення білого кольору.

Хоча всі повтори-прикметники в китайській мові в основному передають посилення якості, в деяких випадках відзначається, навпаки, ослаблення ознаки.

Наприклад:

我当时并没有太过在意，略略看了一下就删掉了。

Wǒ dāngshí bìng méiyǒu tài guò zài yì, lüèlüè kàn le yī xià jiù shān diào le.

Тоді я не звертав на це особливої уваги і видалив після короткого огляду.

略略 lüèlüè утворилось від прислівника 略 lüèlüè злегка

在梦里，我看见有个白色的东西缓缓向我移动，看上去像只。

Zài mèng lǐ, wǒ kàn jiàn yǒu gè bái sè de dōng xī huǎn huǎn xiàng wǒ yí dòng, kàn shàng qù xiàng zhī.

Уві сні я побачив білий предмет, який не поспішаючи рухався до мене, схожий на жабу.

缓 huǎn прислівник, який означає повільно.

缓缓 huǎn huǎn неспішаючи.

Отже, можна зробити висновок, що саме повтори-прислівники АА, утворені подвоєнням односкладового прислівника або прикметника, утворюють ознаку ослаблення.

Зазвичай дієслівні повтори в багатьох мовах світу передають значення інтенсивності, повторюваності, многократності. У китайській мові сфера значень дієслівних повторів дещо ширше, як це зазначалося нами в другому розділі.

我要看看他什么人。

Wǒ yào kàn kàn tā shén me rén.

Я хочу подивитися, хто він.

У цьому реченні дієслово 看看 kàn kàn передає значення інтенсивності, повторюваності. Буквально цей повтор можна перекласти, як треба як слід розібратися

Крім передачі значення інтенсивності (повторюваності), повтори в дієсловах в китайській мові передають і значення ослаблення дії, а саме короткочасність, однократності.

请看看这画画儿。

Qǐng kàn kàn zhè huà huà er.

Погляньте, будь ласка, на цю картинку

А цьому реченні дієслово 看看 kàn kàn передає значення однократності дії з присутністю відтінку ослаблення дії.

Таким чином, дієслівні повтори поєднують в собі два протилежних значення.

Повтори моделі AA, а саме, зазвичай дієслівні повтори цієї моделі використовуються в спонукальних реченнях, де сприймаються не як в наказовому реченні, а скоріше, як речення з ласкавою інтонацією, тобто виступає, як елемент прохання:

请，尝尝水煮鱼。

Qǐng, cháng cháng shuǐ zhǔ yú

Будь ласка, спробуй варену рибу

Подвоєння дієслова або прислівники може виражати значення повторення дії, "розтягнутості", продовження його за часом, коли дія триває безперервно.

Крім того, редуплікація може мати значення персуазивності – додавати додаткову переконливість висловом. Наприклад: ні-ні, так-так, звичайно-звичайно.

У китайській мові також можна спостерігати прояв цього значення:

不 bù ní → 不不 bùbù ní-ní,

是 shì «так» → 是是 shìshì так-так,

当然 dāngrán звичайно → 当然 当然 dāngrándāngrán звичайно-звичайно.

Найчастіше такі прислівники використовують у живому спілкуванні.

当然 当然, 我做作业了。

Dāngrán dāngrán, wǒ zuò zuò yè le

Звичайно-звичайно, я зробив домашнє завдання.

Редуплікація може надавати слову значення уточнення при питанні і невизначеності. Наприклад, в українській мові це часто зустрічається у займенників: де-не-де, хто-хто, що-ніщо, скільки-аніскільки, як-не-як, чийсь нічий і ін. У китайській мові теж є схоже явище:

哪儿 nǎer де , куди за допомогою подвоєння утворило 哪儿 哪儿 nǎernǎer де-не-де , куди-куди.

什么 shénme що утворило 什么 什么 shénmeshénme що-що,

谁 shuí хто утворює 谁谁 shuíshuí хто-хто,

多少 duōshǎo скільки при подвоєнні утворює 多少 多少 duōshǎoduōshǎo скільки-скільки.

Ще одна функція редуплікації пов'язана зі зміною всього лексичного значення слова, а не тільки додаванням до його значенням інших відтінків – семантична функція.

При цьому нове значення завжди пов'язане з повтореним елементом (редуплікантів) і часто утворюється на основі метафори або метонімії . Розглянемо декілька прикладів.

Наприклад, в китайській мові ієрогліф 手 shǒu означає «рука», а якщо ми повторюємо цей елемент в слові 弄 rá, значення слова змінюється і означає злодій, кишеньковий злодій.

Тобто у цьому випадку слова рука і злодій будуть вважатись метонімією.

心 xīn серце → 心 suǒ хто має сумнів, недовірливий або якщо перекладати дослівно, то людина, у якого 3 серця;

舌 shǒ мова → 话 huà сіяти розбрат. Дослівно можна перекласти, як використовувати 3 мови;

耳 ěr вуха → 聾 niè шепотіти, шепіт або 2 вуха + 1 вуха, дві людини близько один до одного.

У наступних прикладах при повторі можна спостерігати метафору:

丝 sī нитка → 丝丝 sīsī тонкий;

晶 jīng кристал → 晶晶 jīngjīng блискучий,

士 shì воїн → 壮 zhuàng потужний, сильний,

子 zǐ дитина → 孱 zhuǎn слабкий, боязкий,

风 fēng вітер → 飙 xiū швидко бігти

Для якісних повторів як стилістичний засіб також характерне використання в спонукальних реченнях, при передачі наказу, акцентованого побажання, при цьому найчастіше повтор набуває в кінці суфікс "儿" er і додаткового елемента "地" de :

快快儿地! 我们要出发了。

Kuài kuài er de, wǒmen yào chūfāle.

Поспішай! Потрібно виходити.

好好地想想吧。

Nǎohǎo de xiǎng xiǎng ba.

Як слід подумай.

慢慢地他就开始影响你。

你就慢慢地!

Nǐ jiù màn man de!

Не поспішай!

Важливою функцією редуплікації в обох мовах є образотворча функція: редуплікація використовується для передачі звуків навколишнього світу, тобто звуконаслідувальні слова або як ще називають ідіофони.

У китайській мові, як і в різних мовах світу є абсолютно таке ж явище:

汪 wàng гав → 汪汪 wàngwàng гав-гав ,

喵 miāo мяу → 喵喵 miāomiāo мяу-мяу,

啾 mōu му → 啾啾 mōumōu му-у,

哗 huā звук води, дощу → 哗哗 huāhuā звук води, дощу.

Емоційне значення слова тісно пов'язане з суб'єктивно-оціненою характеристикою слова. Суб'єктивна оцінка предмета або якості предмета може бути найрізноманітнішою, але якщо виділити найбільш загальне і суттєве, то все різноманіття суб'єктивних оцінок розділиться на два основних види: меліоративні (позитивні) і пейоративні (негативні). Так, подвоєння якісної морфемі по моделі АА в цілому передає позитивну конотацію.

Багато слова зі значенням негативного після редуплікації утворюють більш м'якшу форму або більш позитивну. Відбувається це, як вказував Чжу Деси, тому, що форма подвоєння вносить позитивний, в деякому роді лагідний відтінок, що в корні не відповідає власній семантиці цих слів (191, 110).

Рідкісні випадки подвоєння таких прикметників ведуть до зміни початкового різко негативного якості до пом'якшення значенням:

蠢蠢 chǔnchǔn безтолковий утворене від 蠢 chǔn дурний,

脏脏 zàng zàng неохайний утворене від слова 脏 zàng грязний.

3.2. Повтори як художній засіб в китайській мові

Мовні повтори розглядаються в різних аспектах і найбільш поширений з них – стилістичний. Це не випадково, оскільки повтори грають важливу роль в побудові художнього (поетичного і прозового) тексту і тому здавна привертають увагу лінгвістів. У стилістичних дослідженнях повтори включаються в систему виразних засобів художнього твору і розглядаються як стилістичний прийом, як прийом слововживання з певною структурно-художньою функцією, як стилістична, синтаксична одиниця, що служить виразним цілям.

Є чимало робіт, які аналізують повтори на матеріалі художньої поезії, прози, фольклору, публіцистики різних мов як в плані вживання в різних жанрах літератури, так і в плані мовної характеристики окремих авторів і їх

творів. Дослідники підтверджують, що повтор – це один з композиційно-стилістичних прийомів, що застосовуються для посилення сенсу висловлювання, його образності і емоційності.

У китайському мовознавстві, на жаль, зовсім не освітлюється питання про стилістичних функціях повтору в різних функціональних стилях китайської літератури і тим більше в мові окремих авторів. Тим часом, як в стародавні часи, так і в даний час подвоєння знаменної морфемі вносить в основне значення китайського слова різного роду додаткові відтінки і в більшості випадків служить стилістичним засобом вираження образності мови. Про це ж говорять китайські дослідники Вень Лянь, Ху Фу. Стверджуючи, що в процесі розвитку мови складні явища часом не піддаються аналізу, якщо їх розглядати лише з однієї граматичної точки зору, і пояснення в таких випадках доводиться давати з допомогою стилістики.

Численні мовні факти підтверджують, що повтори постійно вживаються в художніх і публіцистичних текстах, проте в розмовному народною мовою вони особливо часті і багаті різними смисловими відтінками. Саме з просторіччя запозичують повтори письменники, поети, співаки. При цьому слід зауважити, що в багатьох подібних (метафори, прислів'я, приказки) і ідіоматичних виразах в китайській мові фігурують повтори. наприклад:

热泪涔涔 Rèlèi céncén сльози так і течуть,
 虎视眈眈 Hǔshì dāndān дивитись з жадібністю,
 心心相印 Xīnxīnxiāngyì жити душа в душу,
 字字珠玉 Zì zì zhūyù що не слово, то золоте,
 逃之夭夭 Táozhīyāoyāo зховатись, втекти,
 晓晓不休 Xiǎo xiǎo bùxiū спорити без кінця.

Літературні твори всіх епох свідчать про постійне зверненні до подвоєння як до невичерпного джерела стилістичних засобів. Вчені вказують на той факт, що повтор – це один із засобів освіти евфонічних виразів, використовуваних в промовах ораторів і в піснях. Цим пояснюється те, що повтор як стилістичний

засіб особливо широко вживається в китайському віршуванні, де потрібне дотримання ритму і рими. Уже в першій збірці віршів і пісень Китаю "Шицзін (Книга пісень)" (VI століття до н.е.) подвоєні склади зустрічаються дуже часто.

В "Шицзін (Книзі пісень)" серед засобів вираження, крім активного застосування рими, порівняння, алегорії та інших стилістичних прийомів, також широко використовуються подвоєні склади для наслідування різним звукам, для зображення стану, вираження почуття, відносини. У цьому літературному пам'ятнику стародавнього Китаю вперше зафіксовано велику кількість подвоєних складів, і це привернуло увагу вченого цинської епохи Ван Цзюня, який склав їх перелік і згодом написав працю " (Повтори в "Шицзін") ". Все подвоєні склади, що зустрічаються в " Шицзін ", можна розділити на дві групи

1) повтори, що діють і в даний час як загальноприйняті:

耿耿 Gěnggěng відданий,

悄悄 qiāoqiāo помалу, безшумний,

悠悠 yōuyōu не поспішати,

旦旦 dàn dàn щирий,

摇摇 yáoyáo холітатись,

淒淒 qī qī холодний,

潇潇 xiāoxiāo налітати шквалами (про дощ з вітром);

1) повтори, що діють і в даний час як загальноприйняті:

莫莫 Mò mò той що цвіте,

肃肃 sù sù метушливий,

采采 cǎi cǎi зривати знову і знову

翘翘 qiào qiào високий

招招 zhāo zhāo призивати,

Як ми можемо побачимо з цих прикладів то всі ці слова можуть використовуватись у фразеологізмах. Адже багато речень і словосполучень з

Книги пісень до наших днів дійшли як певні влучні вислови. В китайській мові такі фразеологізми називаються ченью

Можливо видати три основні джерела виступу ченью , у складі яких є повтори.

До першої групи ми відносимо ченью, які є цитатами фразами, виразами, віршованими рядками з пам'ятників китайської класичної літератури як канонічної, так і неканонічної. Серед основних джерел ЧЕНЬЮ слід зазначити «Книгу пісень», «Бесіди і міркування» «Луньої», V ст. До н.е., «Мен-цзи» остаточна редакція III ст. До н.е., « книгу історії » « Шу цзин », сучасна версія - III-II ст. до н.е., « книгу змін » (« I цзин », VI ст. до н.е.), « Історичні записки » « Ши цзи », II ст. до н.е.) і ін.

« Ши цзин », один з найдавніших пам'ятників китайської літератури (XI-VI ст. до н.е.).

旱既大甚,

则不可推.

兢兢业业,

如霆如雷.

Hàn jì dà shén, zé bùkě tuī. Jīngjīngyèyè, rú tíng rú léi.

'Засуха жахлива, Її не відвернути, Весь час з жахом думаю про неї, Немов наді мною гуркіт грому'.

Так, ченью 兢兢业业 Jīngjīngyèyè в наш час означає проявити старанність і обачність є віршованій рядком, взятої з оди «Хмарна Хань» розділу «Великі оди» ("大雅 • 云汉") «Книги пісень».

虎视眈眈, 其欲逐逐.

Hǔshìdāndān, qí yù zhú zhú.

Тигр дивиться в упор, його бажання – погнатися слідом .

Ідіома 虎视眈眈 Hǔshìdāndān означає дивитися хижо, як тигр, кидати жадібні погляди є фрагментом фрази з «Книги змін», розділ «Харчування» ("周易·颐").

2 Фразеологізми іншої групи цитатами не є, однак створені на основі рядка класичного твору, при цьому запозичуючи з неї саме подвоєний елемент.

朝, 与下大夫言, 侃侃如也

Cháo, yǔ xià dàfū yán, kǎnkǎn rú yě

Конфуцій при дворі, розмовляючи з нижчими сановниками, був м'який і люб'язний .

Тобто , джерелом для цієї ідіоми 侃侃而谈 Kǎnkǎn ér tán говорити вільно і відверто послужила фраза з конфуціанського трактату «Бесіди і міркування» (глава 10).

В основі ченью 熙熙攘攘 xī xī rǎngrǎng бродити натовпами, пожвавлення, життя б'є ключем лежить фраза з «Історичних записок» історіографа Сима Цяня (глава 129, «Біографії які назбирали багатства ("史记·货殖列传"):

天下熙熙皆为利来, 天下攘攘皆为利往.

Tiānxià xī xī jiē wèi lì lái, tiānxià rǎngrǎng jiē wèi lì wǎng.

Коли в Піднебесній мир, люди за вигодою приїжджають; коли в Піднебесній безлад, люди за вигодою відїжджають.

Вже згадана ідіома являє собою поєднання двох слів-повторів, що увійшли в цю фразу - 熙熙 і 攘攘 xī xī rǎngrǎng , які, за твердженням Лі Лія [4, с. 32], в древнекитайском мовою були близькими за значенням, проте слово 熙熙 позначало стан радісного пожвавлення, а 攘攘 - стан хаотичності, безладної метушні. Тобто виступають одне до одного антонімами. В результаті утворення фразеологізм отримав узагальнююче значення – пожвавлення.

3. Третім шляхом виникнення ченью з повторами є запозичення цитати класичного твору з частковою лексичної заміною при збереженні синтаксичної структури фрази.

不解即心即佛, 真似骑驴觅驴 .

Bù jiě jí xīn jí fú, zhēnshì qí lú mì lú.

Не розуміти того, що все розумне є породженням Будди, це немов їдучи на ослі, осла розшукувати .

Тобто, джерелом появи ідіоми 骑马找马 Qímǎ zhǎo mǎ сидячи верхи на коні, шукати коня є фраза з буддійського трактату «Записи про передачу світильника, складені в роки Цзіньде» ("景德传灯录", XI ст. Н.е. .):

Слід зазначити, що дослівна цитата з тексту 骑驴觅驴 qí lú mì lú сидячи верхи на ослі, шукати осла також функціонує в китайській мові як ченью в образному значенні не усвідомлюючи того, що вже маєш, прагнути до того ж.

Фразеологізм 骑马找马 Qímǎ zhǎo mǎ означає сидячи верхи на коні, шукати коня , утворений за допомогою часткової лексичної заміни при збереженні синтаксичної структури цитати, вживається в образному значенні зберігаючи за собою старе місце, шукати кращого.

На відміну від попередніх прикладів ченью, в яких повтори представляли собою лексичну редуплікацію, повтор в даному прикладі є синтактико-композиційним прийомом, досить часто застосовується в ідіомах паралельної конструкції.

За характером розташування повторюваних лексичних одиниць у складі фразеологізму можна виділити ЧЕНЬЮ з контактними і дистантними повторами.

Контактний повтор передбачає, що частини повтору йдуть одна за одною. Існують три структурних моделі чотирьох морфемних ченью з контактним повтором. Відзначимо, що під моделлю ми розуміємо регулярність в будові фразеологічних одиниць на рівні плану вираження. Для позначення моделей ченью будемо використовувати загальноприйняті в китайській мові умовні буквені позначення для складових компонентів лексичних одиниць, де А - перший, В - другий, а З - третій компонент.

- Модель ААВС. Дана модель є досить продуктивною. Ідіоми, утворені за цією моделлю, складають близько 50% від загальної кількості ченью з

контактним повтором, з них майже 90% по своїй синтаксичній структурі є атрибутивні словосполучення [6, с. 142]. Головне, визначається слово в такого роду ченью є присудок, найчастіше дієслівний, а редукованих слово, будучи словом залежним, описує або пояснює його.

Наприклад: 姗姗来迟 Shān shān lái chí не поспішаючи.

Фразеологізм утворився зі слів: 姗姗 Shān shān , який дослівно перекладається, як плавний, граціозний, неквапливий і слова 来迟 lái chí спізнюватися;

昏昏欲睡 Hūn hūn yù shuì сонний, млявий, втомлений;

昏昏 Hūn hūn неясний', 'неясний', 'похмурий'; 欲睡 yù shuì хотіти спати;

摇摇欲坠 Yáo yáo yù zhuì ось-ось завалиться, тріщить по всіх швах;

摇摇 - 'нестійкий', 'хиткий'; 欲坠 - 'збирається зруйнуватися'.

Є невелика частина ченью цієї моделі, які побудовані за суб'єктно-предикативному типу зв'язку. В цьому випадку подвоєння іменника (суб'єкта) найчастіше передає значення множинності з відтінком дистрибутивності, наприклад:

人人自危 Rén rén zì wéi небезпечний, загрожує кожному;

人人 Rén rén кожна людина; 自危 zì wéi відчутти небезпеку';

步步为营 Bù bù wéi yíng просуватися крок за кроком, закріплюючи свої позиції';

步步 Bù bù кожен крок або на кожному кроці; 为营 wéi yíng розбивати військовий табір.

• Модель АВСС. Ідіоми моделі АВСС в переважній більшості являють собою суб'єктно-предикативний комплекс, причому практично в 90% випадків предикат виражений ім'ям прикметником . Наприклад:

大腹便便 Dà fù pián biàn товстий, товстопузий';

大腹 Dà fù і живіт'; 便便 pián biàn огрядний', 'повний';

文质彬彬 Wén zhì bīn bīn досконалий у всіх відносинах;

文质 Wénzhì зовнішня краса і зміст'; 彬彬 bīnbīn досконалий, обдарований в рівній мірі;

议论纷纷 Yìlùn fēnfēn обговорювати', 'сперечатися';

议论 Yìlùn обговорення', 'розмови'; 纷纷 fēnfēn в безлічі, навперебій, безперервний.

Оскільки ченью моделей ААВС і АВСС є описові конструкції, що характеризують якийсь предмет або дію, то в реченні вони виступають в ролі означення, присудка, обставини або комплементу (补语), наприклад:

孩子 吃得 津津有味.

Háizi chī dé jīnjīnyǒuwèi.

Дитина їла з великим задоволенням

В даному прикладі ченью 津津有味 jīnjīnyǒuwèi. з величезним задоволенням; з великим інтересом моделі

Модель ААВС, що представляє собою атрибутивне словосполучення, виконує в реченні функцію комплементу стану (状态 补语));

妻子 温情 脉脉 地 望着 他

Qīzi wēn qíng mò mò de wàngzhe tā.

Дружина з ніжністю дивилася на нього

Тут ідіома 温情 脉脉 wēn qíng mò mò означає повний ніжності моделі АВСС, що представляє собою суб'єктно-предикативний словосполучення, виконує в реченні функцію обставини.

• Модель ААВВ. Вона представлена ідіомами з двома подвоєними компонентами. У ченью, побудованих за моделлю ААВВ, подвоюється слова за своєю категоріальної приналежності можуть бути дієсловами, прикметниками, іменниками, числівниками і іншими частинами мови, а самі ідіоми є словосполучення з копулятивним типом зв'язку. Наприклад:

三三两两 Sānsānliǎngliǎng невеликими групами', 'по два-три людини'; .

三 Sān три; 两 liǎng два;

卿卿我我 Qīngqīngwǒwǒ обмінюватися ніжностями, воркувати;

дослівно: 卿 Qīng ти (між чоловіком і дружиною); 我 wǒ я;

风风雨雨 Fēng fēngyǔ yǔ труднощі, численні перешкоди;

风 Fēng вітер'; 雨 yǔ дощ.

Наведені приклади є ЧЕНЬЮ з іменними повторами і з повтором числівників. Тут подвоєння не є прийомом словотворення, воно передає значення множинності, збірності, а також використовується як композиційно-тилістичний прийом. Кожен з компонентів чотирьох морфемного ЧЕНЬЮ подібного роду є самостійною лексичною одиницею, тому вважаємо за можливе надати їх структуру у вигляді моделі А + А + В + В як різновиду моделі ААВВ.

Другий різновидом буде модель АА + ВВ, яка являє собою поєднання двох двуморфемних слів, утворених за допомогою повтору. При цьому морфемі А і В або, формі, яка не повторюється, мають значення, що відрізняються від значень АА і ВВ, або функціонують в мові тільки в формі редуплікантів.

До цієї моделі в основному відносяться ЧЕНЬЮ з якісними повторами, наприклад:

踽踽 凉凉 Jǔ jǔ liáng liáng одинокий, замкнуте;

踽踽 Jǔ jǔ одинокий', 'поодинокі'; 凉凉 liáng liáng одинокий', 'безлюдний'

堂堂正正 Tángtángzhèngzhèng величний, значний;

досл .: 堂堂 Tángtáng величний, важливий; 正正 zhèngzhèng акуратний, 'стрункий.

Ідіоми, побудовані за моделлю ААВВ, виконують в мові описову і характеризує функції, виступаючи в реченні переважно в ролі обставини, рідше — в ролі визначення, присудка і комплементу.

Наприклад:

他 洋洋洒洒地 向我们说了许多话.

Tā yángyángsǎsǎ dì xiàng wǒmen shuōle xǔduō huà

Він сказав нам безліч розлогих промов.

Тут ченью 洋洋洒洒 yángyáng sǎ sǎ довгий, довгий, розлогий моделі AA + BB є обставиною до дієслова 说 shuō говорити.

При дистантному повторі повторювані лексичні одиниці розділені іншими елементами тексту. Чотирьох морфемних ченью з дистантним повтором значно більше, ніж з повтором контактним. Можна виділити три моделі будови ченью з цим видом повтору.

- Модель АВАС. Ідіоми цієї моделі є ченью паралельної конструкції з сурядним типом зв'язку між двома симетричними частинами. Паралелізм здавна був в Китаї одним з найулюбленіших літературних прийомів, за допомогою якого досягається високий ефект виразності мовлення. Повтор же, будучи прийомом фіксації уваги, підкреслює симетричність побудови.

Наприклад:

人山人海 Rénshānrénhǎi море людей, народу відімоневідімо;

досл. : 人 Rén людина, люди; 山 shān гора, гори'; 海 hǎi море, моря.

善始善终 Shànshǐshànzhōng добре почати і успішно завершити, довести справу до кінця;

досл. : 善 Shàn добре»; 始 shǐ починати'; 终 zhōng закінчувати..

Елемент А в ченью цієї моделі може бути будь-якою частиною мови, проте ідіом, в яких А виражено числівником або негативним прислівник (слова, які вважаються в українській мові негативними частками, в китайському відносять до категорії прислівників), найбільша кількість.

Наприклад:

七擒七纵 Qī qín qī zòng сім раз брати в полон і сім раз відпускати, образно обробляти противника психологічно, переконуючи його підкоритися добровільно;

досл. : 七 Qī сім; 擒 qín схопити, взяти в полон; 纵 zòng відпускати, звільняти;

无缘无故 Wúyuán wúgù без будь-яких підстав;

无 Wú не, ні ; 缘 yuán причина; 故 gù привід.

Здебільшого елементи В і С або тотожні, або близькі за своїм значенням, або антонимичности по відношенню один до одного. У попередніх двох прикладах можемо спостерігати антонимические і синонімічні відносини між елементами В і С відповідно.

• Модель ABCB. ченью цієї моделі також є ченью паралельної конструкції з сурядним типом зв'язку. Однак якщо в моделі ABAC подвоюється слово могло ставитися до будь-якої частини мови, то в моделі ABCB елемент В може бути тільки словом знаменним. Саме в цьому Лі Футан і Лі Суню бачать причину чисельної переваги ЧЕНЬЮ моделі ABAC [3, с. 43]:

一了百了 Yīliǎobǎiliǎo вирішиться головне - вирішиться і все інше, одним ударом вирішити всі проблеми;

一 Yī 'один'; 了 liǎo завершити, дозволити, закінчити; 百 bǎi сто';

人云亦云 Rényúnyúyún говорити те ж, що і люди,

обр. 'Не мати власної думки'; досл. : 人 Rén людина, люди; 云 yún говорити';

亦 yúnyú теж.

• Модель ABCA. Лексичний повтор у ЧЕНЬЮ цієї моделі являє собою композиційно-стилістичний прийом, названий в поезії кільцем, який полягає в повторенні початкового слова в кінці віршованого рядка:

日复一日 Rì fù yī rì день за днем;

досл. : 日 Rì день'; 复 fù знову; 一 yī один;

精益求精 Jīngyùqíújīng прагнути від хорошого до кращого, невпинно прагнути до досконалості;

досл. : 精 Jīng найкращий, досконалий; 益 yìще більш'; 求 qiú прагнути, домагатися;

闻所未闻 Wénsuǒwèiwén почути те, чого не чув раніше, нечуваний;

досл. : 闻 Wén чути'; 所 suǒ службове слово (той, кого; то, що'); 未 wèi не, ні.

3.3. Особливості утворення і функціонування повторів в інтернет лексиці

Нові слова також можуть утворюватися за допомогою редуплікації. 0,7% лексичних одиниць «Словника інтернет-мови Сінхуа» утворені таким способом.

Хоча редуплікація слів – це не нове явище в китайській мові, але в Інтернеті з'являються нові правила подвоєння. В інтернет-лексиці китайської мови зазвичай іменники, прикметники та дієслова, які з граматичної точки зору не можуть подвоюватися в інтернет лексиці подвоюються. Редуплікованих слова мають теж значення, що і першочерговому значенні, але такі слова надають мови неформальний відтінок, так як редупліковані слова в більшості випадків є наслідуванням мови маленьких дітей.

Замість 很坏 hěn huài 'дуже поганий' пишуть 坏坏 huàihuài;

车 chē 'машина' → 车车 chēchē;

厕所 cèsuǒ 'туалет' → 厕厕 cèsè;

睡觉 shuìjiào 'спати' → 觉觉 jiàojiào;

一般 yībān 'звичайний' → 一般般 yībānbān;

华丽 huáli 'прекрасний, розкішний' → 华丽丽 huálishì .

Зауважимо, що такі форми редуплікації не припустимі в нормативному китайській мові. Вони суперечать граматичним правилам

У китайській мові, як і у в'єтнамському, шляхом можуть утворюватися іменники з додатковим відтінком зневажливих, зверхності. В основному, такі словотворення споживані в розмовній мові та в інтернет лексиці, наприклад:

混混儿 hùnhùnr людина без певних занять; бродяга

回回儿 huíhuí(r) мусульманин, образлива кличка, не вживається в присутності мусульманина

咪咪 mīmī груди з вульгарним відтінком

Слід зауважити, що багато повтори-іменники з принизливим відтінком значення утворені від дієслівних морфем. Подібно до того, як на базі іменних

коренів в результаті подвоєння не зовсім звичайним шляхом створюються прикметники, так і редуплікація дієслівної морфеми може привести до утворення іменника. При цьому слово досить часто оформляється також на суфікс іменників "儿"er.

На суб'єктивно-оціночну функцію суфікса вказував "儿"er. А.А.Драгунов (30, 79). Очевидно, так само, як суфікс"儿"er" підкреслює, дублює, наприклад, категорію пестливості, в наведених словах-повторах він підкреслює значення гидливою зневажливий.

Висновок до Розділу 3

Стилістика розглядає мовні явища з боку їх значення і експресії, оцінюючи, наскільки вони придатні для того, щоб ясніше, точніше і яскравіше висловити відому думку. Розглянувши ці позиції повтор в китайській мові, безсумнівно, є одним з найважливіших стилістичних засобів.

Саме тоді, коли носій мови прагне передати яскравий, живий образ, що запам'ятовується, з усього арсеналу експресивних засобів китайської мови їм нерідко обираються саме повтори. Про активне використання повторів в цій функції можна судити по тому факту, що в літературних текстах часто можна зустріти до трьох-чотирьох повторів в одному тільки реченні.

Стилістична функція повторів в китайській мові залишається поки маловивченою. Навіть у великих роботах з китайської мови в розділах, присвячених стилістиці, часто взагалі не відзначаються мовностилістичні функції повторів.

Проаналізувавши лексичні повтори, ми можемо зробити висновок про те, що вони, прийшовши в сучасний китайську мову з глибини століть, демонструють широке використання цього прийому в давньо китайській мові веньянь, особливо в класичній літературі.

Контактний повтор в складі розглянутих ідіом переважно являє собою лексичну редуплікацію як прийом словотвору або формоутворення, за допомогою якого або утворюється нова лексична одиниця з новим значенням, або трансформується значення вихідної одиниці, набуваючи нових семантичних відтінків, часто супроводжуючись зміною категоріальної приналежності.

Дистантний повтор є композиційно-стилістичним прийомом, виконуючим експресивну, емоційно-емфатичну і ритміко-інтонаційну функції, що підкреслює поетичність і симетричність побудови фразеологізму.

Виділивши і охарактеризувавши три моделі з контактним і три моделі з дистантним повтором, відзначимо, що всі вони, відрізняючись особливостями внутрішньої структури, є вельми продуктивними і заслуговують подальшого більш глибокого вивчення.

В інтернет-лексикі китайської мови зазвичай іменники, прикметники та дієслова, які з граматичної точки зору не можуть подвоюватись в інтернет лексичній подвоюються. Редупліковані слова мають теж значення, що і першочерговому значенні, але такі слова надають мові неформальний відтінок, так як редупліковані слова в більшості випадків є наслідуванням мови маленьких дітей.

ВИСНОВОК

Проведене дослідження дозволило поставити і намітити рішення цілого ряду важливих теоретичних проблем, пов'язаних з актуальністю вивчення повтору як лінгвістичного явища і художнього прийому в сучасній китайській мові.

Аналіз лінгвістичної літератури з теми дослідження показав, що повтор як китайськими, так і вітчизняними мовознавцями розглядався головним чином в числі загальних проблем китайського словотвору і, незважаючи на давню історію і широку поширеність в сучасних мовах різної типології, не було предметом самостійного дослідження і лінгвістичного опису.

Тим часом поглиблене вивчення способу подвоєння (повтору) як одного із продуктивних засобів формотворення і словотвору в сучасній китайській мові дає багатий матеріал для вирішення проблеми китайського слова як явища типологічного і представляє науковий і практичний інтерес.

Це тим більш актуально, що повтори у всіх своїх різновидах викликані практичними потребами мовної комунікації для вираження всіляких значень, для додачі мови образності, при бажанні говорити точніше і ясніше донести думку до слухача.

Лінгводидактичний аспект даного явища представлений ще більш скупю, ніж його теоретичний опис. З огляду на власне наукову цінність поняття редуплікації, не можна було обійти стороною і різні питання викладання механізму редуплікації. Як бачимо, мовний механізм редуплікації в китайській мовній картині світу надзвичайно активний і багатогранний.

Сфера його використання в двадцять першому столітті тільки розширюється. Тому назріла нагальна потреба вивчення і аналізу раніше невиявлених його функцій

При розгляді зазначених проблем був представлений комплексний аналіз структурного утворення повторів, дана семантико-морфологічна характеристика повторів і визначено специфіку функціонування китайських повторів на рівні граматики і стилістики.

Результати дослідження дозволили зробити наступні висновки:

1. Функціонально-семантичний підхід при аналізі повторів дає можливість визначити подвоєння як один з найдавніших мовних прийомів створення нових лексичних одиниць, що реалізують свої функції в морфології китайської мови, його синтаксисі і в стилістиці-виразною сфері.

2. Дослідження повторів дає не багатий матеріал в плані морфолого-синтаксичної типології китайської мови.

3. Подвоєння (повтор) іменної, дієслівної, якісної морфемі в сучасній китайській мові в більшості випадків вживається для передачі посилення або ослаблення значення вихідного слова, для вираження видових і частково тимчасових відтінків дієслова, для утворення прикметників, прислівників і звуконаслідувальних слів, а також іменників зі значенням множинності, збірності, пестливо- зменшувальної, негативною конотації, термінологічних іменників.

4. У китайській мові спостерігаються випадки подвоєння практично всіх частин мови, а також випадки змішаного подвоєння: іменний і якісної морфемі, дієслівної морфемі і числівника, якісної і дієслівної морфемі і т.д. Найбільше спосіб подвоєння використовується для утворення форм дієслів, прикметників, прислівників і значно рідше – іменників.

Подвоєння проводиться у разі різних моделях, що залежить від того, до якої частини мови належить редульоване слово. Одиниці повторів представляють особливі семантико-морфологічні моделі інкорпорації, що відрізняють їх від всіх інших моделей, але всі вони реалізуються в межах загального ізоморфізму одиниць китайської морфології та синтаксису: способом повтору можуть бути утворені явні слова, словоподобні одиниці, фразеологічні та вільні сполучення.

5. З точки зору структури китайські повтори розглядаються як подвоєння, пов'язані з повним або частковим повторенням форми вихідного слова, які включають: а) повне подвоєння кореневого слова, похідного слова, звукового комплексу; б) часткове подвоєння одного складу або більше вихідного слова (редупліканта); в) дивергентне подвоєння в поєднанні зі зміною звукового складу редупліканта, включаючи тонові зміни.

6. Найчастіше повтори вживаються у розмові дітей або в неформальному спілкуванні.

7. Повторити в китайській мові, будучи слово утворюючою моделлю слів, не просто доповнює слово новими відтінками значень, а є в той же час стилістичним засобом вираження думки, емоційного виділення того чи іншого значення слова. Необхідність передачі образності, виразності мовлення особливо яскраво проявляється при вживанні повторів в розмовному народною мовою, в художніх текстах.

СПИСОК ЛИТЕРАТУРИ

1. . Аладина А.А. (1985). Лексический повтор с синтаксическим распространением в современном русском языке. - Канд. дисс. - ..
2. . Алиева Н.Ф. (1974) Повторы в языковых семьях Юго-Восточной Азии. //
3. "Генетические и ареальные связи языков Азии и Африки. Тезисы докладов".
4. . Алиева Н.Ф. (1980) Слова-повторы и их проблематика в языках Юго-Восточной Азии. // "Языки Юго-Восточной Азии". - М., "Наука",.
5. . Баранников А (1927). Словарное повторение в Хиндустане// Восточные записки. - Ленинград,. - С. 71-90.
6. .Барташова О.А (1987) . Звукоизобразительность в терминологии (на материале морских терминов): дис.... канд. филол. наук: 10.02.19/Барташова Ольга Анатольевна. -Л.,. - 229 с.
7. .Беликов В. И. (1990) Продуктивная модель повтора в русском языке. Материал для обсуждения // Russian Linguistics. -. -Vol 14.
8. .Беляевская Е.Г. 1974 Семантика слова.- М.: Высшая школа, 1977. - 126 с.
15. Бенвенист Э. Общая лингвистика.- М.: Прогресс,. - 447 с. 16. Березин Ф.М., Головин Б.Н. Общее языкознание. - М.: Просвещение, 1979.-416 с.
- 17.Братусь И.Б. Акустические ономатопы в индонезийском языке: автореф. дис.... канд. филол. наук: 10-02-18/ Игорь Борисович Братусь . - Л., 1976. - 15 с
9. Астрахан Е.Б., (1985) Завьялова О.И., Софронов М.В. Диалекты и
- 10.национальный язык в Китае. - М, "Наука",
- 11.Виноградов. В. А.(1990) Редупликация // Лингвистический энциклопедический словарь. – М.,– с. 408.
- 12.Волкова Е. В (2014). Языковая игра как лексико-стилистический прием // Молодой ученый, , №2. – С. 941-942.
- 13.Глухарева Е.А. (1976.) Звукоподражательные глаголы с диссонантным денотатом (Семантические особенности)// Глагол в германских языках. - Тула, - С. 77-94..
14. Горелов И.Н. (1997).-, Седов К.Ф. Основы психолингвистики.-М.: Лабиринт, С. 186. 37.
15. Горохова Л.А. Семантико-прагматические и социолингвистические особенности функционирования ономатопов в текстах современного английского языка: дис.... канд. филол. наук: 10.02.04/ Горохова Лариса Анатольевна. - Пятигорск, 1998. - 16 с.
- 16.ДрагуновА.А.(1962.) Грамматическая система современного китайского разговорного языка / Александр Александрович Драгунов. — Л. : Изд. ЛГУ, 270 с
- 17.Реформатский А.А. (1955) Введение в языкознание. - М., "Наука".

- 18.Рождественский Ю.В (1955). Служебное слово "ды" в современном китайском языке. - Канд. дисс. - М.,.
- 19.Рождественский Ю.В. (1969) Типология слова. - М., "Высшая школа",.
- 20..Рождественская Е.И. (1963.) Категория наречия в современном китайском
- 21.литературном языке. - Автореферат канд. дисс. - М.,
- 22..Румянцев М.К.(1958) О прилагательных с удвоенной второй морфемой в
- 23.современном китайском языке. // "Советское востоковедение" № 3,.
- 24.Румянцев М.К. К (1991) проблеме ритмической организации китайской речи. //"Филологические науки" № 6.

- 25..Румянцев М.К(1997). Эмоциональные интонации в языках разной типологии. //"IV Международная конференция по языкам Дальнего Востока, ЮгоВосточной Азии и Западной Африки". - М., МГУ ИСАА,.
- 26.Кошкин. А. Р. (2015) Проблема редупликации существительных и глаголов в китайском языке // Учёные записки, , №2 (22)
- 27.. Крючкова О. Ю. (2004) Вопросы лингвистической трактовки лексическойредупликации в редупликации в русском языке // Русский язык в научном освещении. – М.,. – №2(8). – С. 63-86.
28. Крючкова О. Ю.(2000) Редупликация в аспекте языковой типологии // Вопросы Языкознания, , №4.
- 29.Либерман А.С. (1999)Фоносемантика и этимология/ А.С. Либерман //Язык и речевая деятельность. Т.2. СПб: Изд-во СПбГУ, . - С. 94-102.
- 30.Лурия А.Р. (1978) Функциональная организация мозга. В кн.: Естественнаучные основы психологии. - М.,. - С. 109-139.
- 31.Макаренко В.А. (1970) Тагальское словообразование. - М.:Наука, – С.146- 147. .
- 32.Минлос, Ф. Р. 2004 Редупликация и парные слова в восточно-славянских языках : дис. ... докт. филол. наук: 10.02.03/ Минлос Филипп Робертович. – М.,. – 183 с. .
- 33.Михалев А.Б. 1961) Теория фоносемантического поля.- Краснодар, 1995. - С. 8- 15. 70.Муратов С.Н. Устойчивые словосочетания в тюркских языках. - М.,. – с. 105-109. 71.Николаев С.Г. Двойные контактные повторы с асемантизированными сегментами (на матер, русск. яз.): автореф. дис канд. филол.наук: 10.02.20/Николаев Сергей Георгиевич. - Ростов-на-Дону, 1986. – 25
- 34.. Синько Л. А. (2008)Редупликация местоимений и синтаксическая идиоматика // Культурная жизнь Юга России, 2008. – №1 (26). – С. 108-110.
- 35.Семенас А.Л (1992). Лексикология современного китайского языка. - М, "Наука",

36. Семичов Б.В. Некоторые лексические особенности тибетского языка: 37. повторы. // "Тибетика" (Материалы тибетологического семинара). - УланУдэ,
38. Сепир Э (1971.). Язык. Введение в изучение речи. - М.-Л., 1934 (пер. с англ.).
39. Смирнов Б.Л. Подлежащее и исходный пункт высказывания в китайском 40. языке. // "Вопросы корейского и китайского языкознания". - Л., 1958.
41. Солнцев В.М (1953.). Проблемы слова и корня в китайском языке. - Канд. дисс. -М,
42. Солнцев В.М. (1956.) Проблема частей речи в китайском языке. // "Вопросы языкознания" № 5,
43. Солнцев В.М (, 1957). Очерки по современному китайскому языку. - М., Изд-во ИМО.
44. Солнцева Н.В (1979)., Солнцев В.М. Теоретическая грамматика 45. современного 46. китайского языка (проблемы морфологии). Курс лекций. - М, Изд-во 46. военного института,.
47. Солнцева Н.В.(1985) Проблемы типологии изолирующих языков. - М, "Наука",
48. Хаматова А.А.(1997) Некоторые тенденции в лексике китайского языка. // "IVМеждународная конференция по языкам Дальнего Востока, Юго-Восточной Азии и Западной Африки. 4.2". - М., 1997.
- 49.. Хомяков В.А (1973.). Анализ просторечной лексики; классификация редупликативных образований. // "Лексикологические основы стилистики".
- 50.. Храпченко М.Б.(1961) О разработке проблем поэтики и стилистики. //Известия АН СССР. Отделение литературы и языка". - М, т. XX, вып.5,1961.
51. Федяева Е. В. (2008) Редупликация как одно из средств репрезентации неопределённого количества // Известия Российского государственного педагогического университета имени А. И. Герцена, 2008, №73-1. – С. 469-472.
52. Цуканов А.М.(, 1955) Глагольная форма на "ла" и некоторые проблемы вида в китайском языке. - Канд. дисс. - М.
- 53.. Цыкин В.А.(1979) Именное словообразование в современном китайском языке. - Канд. дисс. - М..
- 54.. Цыкин В.А. (1979) Система словообразовательных элементов со значением "лица" в современном китайском языке. // "Сборник статей № 15.
- 55.. Янкивер С.Б. (1963) О понятии "определенный член предложения". //Китайский язык". - М.

56. Яхонтов С.Е. (1963) О значении термина "слово". /"Морфологическая структура слова в языках различных типов". - М.-Л., Изд-во АН СССР
57. Ding, Yongshou. 2010. A complete guide to teaching Chinese as a second language- 对外汉语教学参考. Beijing: Beijing Language & Culture University Press.
58. Guo, Jimao. 1999. Zai tan liangci chongdie xingshi de yufa yi yi 再谈量词重叠形式的语法意义 [revisit the grammatical meaning of classifier reduplication]. Hanyu Xuexi 汉语学习 8(4). 6–9
59. Hu, Xiaobin. 2006. Dongci chongdie aabb-shi de yufahua 动词重叠 aabb 式的语法化 [grammaticalization of the aabb pattern of verbal reduplication]. Hanyu xuexi 汉语学习 8(4). 18 – 25.
60. Hu, Xizhi. 1994. Shilun xiandai hanyu mingci chongdie 试论现代汉语名词重叠 [on the reduplication of nouns in modern Chinese]. Fuyang shifan xueyuan xuebao 阜阳师范学院学报 1. 101 – 115
61. Lee-Kim, Sang-Im. 2016. Syntax-based phonological asymmetries: The case of adjective reduplication in Mandarin Chinese. *Lingua* 179. 1–23.
62. Li, Charles N. & Sandra A. Thompson. 1981. Mandarin Chinese. A functional reference grammar. Berkeley: University of California Press.
63. Li, Sijun. 2009. Hanyu mingci chongdie yanjiu zongshu 汉语名词重叠研究综述 [an overview of the research on nominal reduplication in Mandarin]. Chongqing wenli xueyuan xuebao 重庆文理学院学报 28(6). 175 – 188.
64. Lieber, Rochelle. 2004. Morphology and Lexical Semanti
65. Tang, Ting-Chi. 1988. Guoyu xingrongci de chongdie guilü 國語形容詞的重疊規律 [adjectives reduplication rules in Mandarin Chinese]. In Ting-Chi Tang (ed.), Hanyu cifa jufa lunji 漢語詞法句法論集 [studies on Chinese morphology and syntax], 29–57. Taipei: Student Book
66. Го Синь-и. (2004.) Телесный код в китайской фразеологии и его русское соответствие: дис. ... канд. филол. наук. М.
67. Яхонтов С.Е. , (1965) Древнекитайский язык. М.: Наука.
68. Wu, Yin & Jingmin Shao. 2001. Shilun mingci chongdieshi yufa yi yi ji qita 试论名词重叠式语法意义及其他 [on the grammatical meaning of nominal reduplication and other issues]. Yuwen yanjiu 语文研究 78. 12–16.
69. . Zhu, Jingsong. 2003. Xingrongci chongdieshi de yufa yi yi 形容词重叠式的语法意义 [the grammatical meaning of reduplicated adjectives]. Yuwen yanjiu 语文研究 3. 9 – 17

СПИСОК ДЖЕРЕЛ ДОВІДКОВОГО ХАРАКТЕРУ

- 70 Большой китайско-русский словарь [Электронный ресурс] : [Веб-сайт].
— Режим доступа : <http://bkrs.info/>
- 71 Ошанин И. М. Большой китайско-русский словарь. Т. 4. – М.:Наука, 1984. – 1062 с.

PE3IOME

随着语言的发展，语言也在不断完善和丰富。最显著的变化发生在该语言的词汇表中。补充语言词汇和语言功能的主要条件的最重要手段是构词法。

就词的形成，语法，类型，结构语义，多样的文体性质以及研究领域的不断扩大而言，世界上不同语言的重复研究的数量不断增加，这表明这种重复的词汇层需要更密切的关注和研究。

重复通常被理解为一种形态学过程，包括重复一个词的基础，一个词的根，词本身或其部分，从而产生一个新的词法单元[1, 39]。尽管有大量关于重复的著作，语言学家对其语言地位的看法却不同。大多数工作集中在重复的形态方面，对结构和实质（语义和文体）方面的研究并不那么频繁。对这种现象的结构和功能类型学特征的关注甚至更少。

重复是通用语言类别之一。这种现象的许多方面仍待探索。现代汉语具有形成新词汇单位的强大能力。

通过检测不同程度的活动，构词方法显示出不同的生产率水平。

通过重复形成的单词的分布程度可能不同。在某些语言中，重复复制是高度发展的，而在另一些语言中则不那么常见。